MAJANDUS- JA KOMMUNIKATSIOONI-MINISTEERIUM

RAHANDUSMINISTEERIUM

Tõhustamiskava raport: ettevõtlus, innovatsioon

Ettevõtluse ja innovatsiooni kui riigi peamiste arengutegurite edendamise eelduseks on terviklikult ja tõhusalt toimiv riigi ettevõtlus- ja innovatsioonisüsteem

2017 / 2018

Lühikokkuvõte

Ettevõtluse ja innovatsiooni toetamiseks suunab Eesti riik aastas ca 250 miljonit eurot, millest 92,5% moodustab välisabi (Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest).

Kuigi Eesti konkurentsivõime on järk-järgult paranenud, siis mitmed rahvusvahelised organisatsioonid (näiteks Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsioon OECD ja Rahvusvaheline Valuutafond IMF) on juhtinud tähelepanu[1],[2], et Eesti peaks parandama innovatsioonipoliitika tõhusust, sest riiklikud kulutused teadus- ja arendustegevusele ei ole suurendanud kõrge lisandväärtusega toodete ja teenuste eksporti ega aidanud tõsta tootlikkust. Samadele väljakutsetele viitab ka Euroopa Komisjon oma 2018. aasta aruandes Eesti riigi kohta[3].

Eesti ettevõtluse ja innovatsiooni valdkond vajab Euroopa Liidu toetusete vähenedes ning senise tulemuslikkuse parandamiseks muutust. Ettevõtluse ja innovatsiooni valdkonna tõhustamiskava eesmärk on teha ettepanekuid, kuidas muuta riigi (toetus)tegevusi efektiivsemaks ning pakkuda kasutajate (ettevõtjate) vajadustele vastavaid avalikke teenuseid.

Seejuures on lähtud eeldusest, et valdkonna väljakutsete lahendamiseks ei ole lihtsaid ja kiiresti rakendatavaid meetmeid. Üha raskem on oodata uutelt meetmetelt muutuste esile kutsumist muutmata keskkonda, kus neid meetmeid välja töötatakse ja rakendatakse.

Tõhustamiskava raames esitati kokku üle 172 ettepaneku. Käesolev dokument sisaldab valdkondade üleseid teemasid, mis aitavad oluliselt muuta tänast süsteemi strateegilisemaks (st parandada strateegilist koordinatsiooni strateegiate ja eesmärkide osas, vähendada killustumist meetmete rakendamisel ning tõhustades protsesse). Ühte ministeeriumi või asutust puudutavad teemad edastatakse konkreetsetele vastutajale.

[1] OECD (2017). Going for Growth 2017. Vaata lähemalt aadressil: http://www.oecd.org/eco/growth/Going-for-Growth-Estonia-2017.pdf
[2] IMF (2018). Vaata lähemalt aadressil: http://www.imf.org/en/News/Articles/2018/05/24/pr18192-republic-of-estonia-imf-executive-board-concludes-2018-article-iv-consultation
[3] Euroopa Komisjon (2018). Vaata lähemalt aadressil: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/2018-european-semester-country-report-estonia-et.pdf

Sisukord

Sissejuhatus 5

Eessõna 5

Käesoleva tõhustamiskava koostamise eesmärk 5

Ettevõtluse ja innovatsiooni valdkond Eestis ja teenuste kaardistuse tulemused 8

Ettepanekud ja soovitused 16

Ülevaade ettepanekutest (koond) 16

Teema 1. Süsteem peab muutuma strateegilisemaks - vähem arengukavasid ja selgemad eesmärgid 19

Ettepanek 1.1. Ühtse majanduskasvule ja ühiskonna vajadustele suunatud ettevõtlus- ja innovatsioonistrateegia koostamine 19

Ettepanek 1.2. Vähendada erinevaid koordineerivaid ja dubleerivaid kogusid, kuid määrata ettevõtlus-, innovatsiooni- ja teaduspoliitika kujundamise ja koordineerimise eest vastutaja 23

Ettepanek 1.3. Ettevõtluse ja innovatsiooni valdkonnas tulemusjuhtimissüsteemi ulatuslikum rakendamine ja aruandluse automatiseerimine 24

Teema 2: Asutuste rollides selgem tööjaotus – ettevõtja läbib riigilt toe saamiseks ühe teekonna 27

Ettepanek 2.1. Korrastada ettevõtlust ja innovatsiooni edendavate asutuste ülesanded 27

Ettepanek 2.2. Vähendada dubleerimist asutuste vahel ja delegeerida teenuse osutamist erasektorile 29

Ettepanek 2.3. Ühtse kontaktpunkti loomine (veebivärav) ning e-teenuste kasutajakeskus teemaks nr 1 ... 30

Teema 3. Rohkem erasektori investeeringuid teadus- ja arendustegevusse 32

Ettepanek 3.1. Ettevõtluskeskkonna rahvusvahelise konkurentsivõime tõstmine 32

Ettepanek 3.2. Maksusüsteemi konkurentsivõimelisuse analüüs (teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni soodustamine) 33

Sissejuhatus

Eessõna

Tõhustamiskava (*spending review*) on vahend **valitsussektori kulutuste kriitiliseks hindamiseks eesmärgiga tõhustada valdkondi, vabastada ressursse vajalikeks investeeringuteks ning leida uusi kasvuallikaid**[4]. See peab aitama parandada suutlikkust reageerida muutuvatele tingimustele – kasutada võimalusi, et investeerida kasvupotentsiaali tõstmiseks ja / või lahendada valdkonnaüleseid probleeme. Avaliku sektori toimimise tõhusus on paratamatult avalikkuse tähelepanu keskpunktis, sest kasutatakse rahva ühist vara ja maksumaksja raha.

Ettevõtluse ja innovatsiooni[5] valdkonna **tõhustamiskava raames on tähelepanu Eesti ettevõtluse ja innovatsiooni valdkonna toimimisel ja rahastamisel[6], milleks riik suunab 2018. aastal 253 miljonit eurot, mis moodustab ligi 2,4% riigieelarvest[7]**. See küllaltki oluline osa riigieelarvest peab aitama suurendada Eesti konkurentsivõimet ning seeläbi parandama kõigi elanike heaolu.

Tegemist ei ole süsteemi hindamisega, vaid **valitsemisala piire ületavate üleriigilisi võimalusi avava lahendusettepanekute kokkuvõttega.** Teemade ja ettepanekute välja toomisel on lähtutud riigi kui terviku põhimõttest, eeldades edasistes tegevustes valdkondade vahelist koostööd.

Tõhustamiskavas esitatud lahendusettepanekute rakendamise otsustab Vabariigi Valitsus.

Käesoleva tõhustamiskava koostamise eesmärk

EESMÄRK

Vabariigi Valitsus otsustas 16.02.2017 kabinetinõupidamisel koostada ettevõtluse ja innovatsiooni valdkonna tõhustamiskava ja esitada tõhustamisettepanekud Vabariigi Valitsusele aprillis 2018. a. Tõhustamiskava koostamist koordineerivad Majandus- ja kommunikatsiooniministeerium ja Rahandusministeerium koostöös teiste ministeeriumidega.

Ettepanekute eesmärk on muuta tugimeetmete ja –tegevuste mõju efektiivsemaks, mis avaldaks suuremat positiivset mõju majanduskasvule, tootlikkusele ja rahvusvahelisele konkurentsivõimele.

Selleks tuleb kõrvaldada ettevõtluse ja innovatsiooni arengut pidurdavad süsteemitõrked[8] ning paremini suunata ettevõtluse ja innovatsiooni tugistruktuuride toimimist eeskätt majanduskasvu toetamiseks. Süsteemitõrkeid on kirjeldatud probleemide alapeatükis.

Tõhustamiskava lähteülesanne nägi ette ettepanekute esitamist järgmistes teemades:

1) kuidas suurendada ettevõtluse ja teaduse kokkupuutepunkti tõstmaks tootlikkust hõivatu kohta (vt ettepanekud 1.1, 1.2, 1.3 ja 3.2);
2) eelarvevahendite ümber suunamiseks tootlikkust enam suurendavatesse või majanduskasvuks olulist eeldust loovatesse meetmetesse / tegevustesse (erasektori investeeringute võimendamine) (teostatud väljaspool tõhustamiskava riigi eelarvestrateegiaraames);

[4] Vaata lähemalt aadressil: https://www.rahandusministeerium.ee/et/eesmargidtegevused/riigieelarve-ja-majandus/tohustamiskava

[5] Innovatsioonipoliitikat võib defineerida kui avaliku sektori tegevusi, mis mõjutavad innovatsioonide loomist, kasutamist ja levitamist. Seega hõlmab innovatsioonipoliitika endas lisaks teadus- ja arendustegevusele ka tehnoloogia-, taristu-, regionaal-, haridus-, maksu- ja muid poliitikaid, mis toetavad innovatsiooni.

[6] Antud juhul on mõeldud valitsussektori kulutusi, mitte kogu avalikku sektorit.

[7] Rahandusministeerium.

[8] Süsteemitõrgete all on mõeldud innovatsioonisüsteemi struktuuris ja institutsioonides esinevaid puuduseid. Süsteemitõrkeid saab klassifitseerida järgmiselt: a) võimekuse tõrked; b) tõrked institutsioonides; c) võrgustiktõrked; d) raamistiku tõrked; e) poliitikatõrked. Allikas: Arnold, E. (2004) *Evaluating research and innovation policy: a systems world needs systems evaluations. – Research Evaluation*, Vol. 13, No. 1, pp 3-17.

3) kus ja kuidas vähendada riikliku tugisüsteemi killustumist ja asutuste vahelist dubleerimist (vt ettepanekud 2.1, 2.2 ja 2.3);
4) kus ja kuidas vähendada erasektoriga konkureerimist ning täiendada erasektori poolt jäetud tühimikke turgudel (vt ettepanek 2.2 ja 3.1);
5) kuidas luua eeldusi ja väljuda järk-järgult Euroopa Liidu struktuurivahendite toetusmeetmetest (ettepanekuid ei esitatud);
6) kas ja kuidas muuta ettevõtluse ja innovatsiooni toetuse andmine ja tagasinõudmine efektiivsemaks (vt ettepanek 2.1 ja 2.2).

METOODIKA

Käesolev töö tugineb viimaste aastate olulisematel uuringutel ja analüüsidel[9] ning kaasatud huvigruppide (ministeeriumite, asutuste ja ettevõtluse esindusorganisatsioonide) ja ekspertide poolt esitatud ettepanekutel. Need sisaldavad soovitusi konkreetsete toetuse andmise tingimuste parendamiseks (Innovatsiooni toetusmeetmete mõju ettevõtete konkurentsivõimele (2014), Struktuurivahendite rakendusskeemide tõhususe ja toetuse saajate halduskoormuse hindamine (2017)) kui ka muudatusteks, mis eeldavad tänase süsteemi ümber mõtestamist ja –korraldamist (Eesti Inimarengu Aruanne (2014/15); Riigiülesannete analüüs (2016); Majandusarengu töögrupi raport (2016).

Eraldi täiendavat sõltumatut analüüsi ei tellitud. Analüüsi teostas ministeeriumite vaheline töörühm, kaasates laia ringi erinevaid osapooli.

- Tõhustamiskava analüüsi läbiviimiseks moodustati ministeeriumite vaheline töörühm, kuhu kuulusid lisaks Majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumile veel ka Haridus- ja teadusministeeriumi, Maaeluministeeriumi, Sotsiaalministeeriumi, Justiitsministeeriumi, Siseministeeriumi, Kultuuriministeeriumi, Keskkonnaministeeriumi, Kaitseministeeriumi, Riigikantselei ja Rahandusministeeriumi esindajad.
- Lisaks kaasati probleemide ja ettepanekute läbi arutamiseks fookusgrupp, kuhu kuulusid riigi ettevõtluse ja innovatsiooni teenuseid pakkuvate asutuste ning ettevõtjate esindajad. Fookusgrupi töösse olid kaasatud järgmised asutused: Ettevõtluse Arendamise SA (EAS), SA Kredex, SA Archimedes, SA Innove, SA Eesti Teadusagentuur, Maaelu Edendamise SA (MES), Keskkonna Investeeringute Keskus (KIK), Maakondlikud Arenduskeskused (MAK), Töötukassa, Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet (PRIA), Eesti Väike- ja Keskmiste Ettevõtjate Assotsiatsioon (EVEA).
- Strateegiliste otsuste ja poliitiliste valikute hindamiseks moodustati asekantsleritest juhtrühm, mida koordineeris majandusarengu asekantsler.

Fookusgrupi ja töörühma poolt laekus kokku 172 ettepanekut, kuidas parendada ettevõtluse ja innovatsiooni valdkonna toimimist.

Ettepanekud süstematiseeriti, mille käigus ilmnes, et mitmed ettepanekud olid vastuolulised. Valiku tegemisel, millised lahendusettepanekud Vabariigi Valitsusele esitada, lähtuti järgnevast:

1) Vabariigi Valitsusele esitatakse vaid need ettepanekud, mis on kooskõlas lähteülesandega.
2) Vabariigi Valitsusele esitatakse strateegilised ettepanekud, mis ületavad ühe valitsemisala piire, määratledes ühtlasi vastutuse. Konkreetset asutust puudutavad tähelepanekud edastati otse vastavale ministeeriumile või asutusele.
3) Tõhustamiskavaga ei tehta ettepanekuid hariduse ja teaduse rahastamise teemal, kuna selleks on valitsus moodustanud 9. juuni 2016 istungi otsusega kõrghariduse ja teaduse rahastamise ning korraldamise rakkerühma. Rakkerühma ülesanne on valmistada ette Teadus- ja Arendusnõukogu (TAN)

[9] Valik innovatsiooniuuringuid on leitavad aadressil: https://www.mkm.ee/et/analuusid-ja-uuringud#innovatsioon; http://tips.ut.ee/index.php?module=2&op=&dok_id=660;

raportis käsitletud kõrgkoolide ja teadusasutuste ning nende tugiteenuste konsolideerimine ning teaduse ja kõrghariduse rahastamist puudutavate soovituste rakendamine[10].

4) Vastuoluliste ettepanekute osas otsustas lahendusettepaneku suuna juhtrühm, arvestades riigireformi eesmärke (Vabariigi Valitsuse riigireformi kava perioodiks jaanuar 2017 kuni märts 2019):
    a. pakkuda kasutajate vajadustele vastavaid avalikke teenuseid kogu Eestis;
    b. teha ettevõtjate ja elanike suhtlemine riigiga võimalikult lihtsaks;
    c. korraldada riigiasutuste töö avatult, tõhusalt ja riigile jõukohaselt.

5) Tõhustamiskava raportist ei tehta ettepanekuid eelarve vahendite ümbersuunamiseks (punkt 2), sest riigi eelarvestrateegia 2019-2022 raames otsustas Vabariigi Valitsus ümber suunata ettevõtluse ja innovatsiooni valdkonnas 49,4 mln eurot. Ümbersuunamiste käigus lisandus uusi toetusi, mis peavad aitama suurendada ettevõtjate teadus- ja arendustegevusi (näiteks kasvuvaldkondade teadus- ja arendustegevus toetamine läbi ressursside väärindamise, info- ja kommunikatsioonitehnoloogia programm, tagastav toetus ettevõtete tootearenduseks).

Selektsiooni järgselt leiti, et mõned lähteülesandes esitatud teemad (punktid 5 ja 6) on jäänud katmata või vajavad ettepaneku sõnastamiseks põhjalikumat sisendit või valideerimist (näiteks teemad, mis puudutavad erinevate reeglite vähendamist – haldusmenetlus, riigiabi- ja abikõlblikkuse nõuded või heitkogustega kauplemise süsteemi muutmist ja oksjonitulude suunamist ettevõtluse ja innovatsiooni edendavatesse meetmetesse).

Mitmekesise sisendi läbitöötamiseks ja spetsiifilistel teemadel ettepanekute väljatöötamiseks või laiendamiseks (punktid 5 ja 6) kaasati valdkonna tipp-eksperte nii ülikoolidest kui ka ettevõtjaid läbi kasutajakogemuse analüüsi. Ekspertide kaasamist ja kasutajakogemuse analüüsi rahastati Euroopa Sotsiaalfondist.

Töörühm soovib tänada: **Erik Terk** (Tallinna Ülikooli strateegilise juhtimise ja tuleviku-uuringute professor), **Indrek Tammeaid** (äriingel, ettevõtja), **Ants-Hannes Viira** (Eesti Maaülikooli maamajandusprotsesside ja –poliitikate modelleerimise teadur, majandus- ja sotsiaalinstituudi direktor).

Eksperdid aitasid analüüsida ja teha ettepanekuid, kuidas vähendada killustumist strateegilisel tasandil ehk kuidas tugevamalt ettevõtlus- ja innovatsioonivaldkonna arenguid mõjutavaid poliitikaid planeerida ja koordineerida. Ettepanekute ja arutelu eesmärk on parandada poliitikakujundajate koostööd ning luua eeldusi ühtsemaks ettevõtluse ja innovatsiooni ökosüsteemi valitsemiseks ja terviklike teenuste loomiseks / osutamiseks, et tagada riigi ressursside tulemuslik ja tõhus kasutamine. Muuhulgas on eesmärk kasutada ekspertarvamusi sisendina käimasoleva eelarvepoliitika reformis (üleminekul tegevuspõhisele riigieelarvele) ning uute valdkondlike arengukavade väljatöötamisel.

Ekspertarvamuste fookuses oli valdkonna strateegilise juhtimise efektiivsuse küsimus, sest Eesti teadus- , arendus- ja innovatsioonipoliitika juhtimise struktuuri tugevale killustumisele on viidanud mitmed eksperdid (Suurna ja Kattel 2010; Karo ja Kattel 2015; Eesti Inimarengu Aruanne 2014/15) ning vajadus juhtimisreformiks (Majandusarengu raport 2016: 62-64; Kattel ja Stamenov 2017). Eksperdid pakkusid lahendusi, kuidas kujundada selliseid valitsemisprotsesse ja koordinatsiooniinstrumente, mis vähendaksid ametkonnapõhisust ning muudaksid eri ametkondade koostöös tulemusteni jõudmise lihtsamaks.

Ettevõtluse ja innovatsiooni investeeringute ja toetussüsteemi tõhususega seotud lahendusettepanekute hindamiseks viidi läbi kasutajakogemuse analüüs ning intervjuud ettevõtjatega. Selleks kasutati teenusdisaini tööriistu. Kasutajakogemuse analüüsi läbiviimise eesmärk oli koguda infot ning lahendusettepanekuid kasutajate vaatest.

Töörühm soovib tänada **Jane Oblikat** ja **Pille-Liis Milvere**, kes aitasid antud protsessi läbi teha ning soodustada riigis teenuste disainimisel enam kasutajakeskset lähenemist. Teenusdisainerite eesmärk oli tagada, et kavandatud lahendusettepanek(ud) aitaksid tõsta kasusaajate (eritüübiliste klientide) rahulolu ning muuta

[10] Vaata lähemalt aadressil: https://riigikantselei.ee/et/teaduse-rakkeruhm

ettevõtluse ja innovatsiooni valdkonna teenuste ning rakendussüsteemi toimimine mõjusamaks ja efektiivsemaks. Selleks viidi läbi ettevõtluse ja innovatsiooni valdkonna klienditeekonna analüüs (sh intervjuud ettevõtluse ja innovatsiooni valdkonna teenuste kasutajatega). Klienditeekonna analüüs peab aitama mõista, kas tänane klienditeekond on vastavuses kasutaja ootuste, vajaduste ja soovidega.

Kuna eesmärk ei olnud vähendada ettevõtluse ja innovatsiooni valdkonna eelarvet, siis erinevatest välja pakutud ja töörühmas arutatud ettepanekutest valiku tegemisel ei keskendutud kulusäästule, vaid ettepanekutele, mis aitavad tõsta süsteemi toimimise tõhusust ja mõjusust. Küll aga kirjeldati lahendusettepanekute puhul nii oodatud mõjusid kui võimalikku maksumust. Hinnangute andmiseks kaardistati töörühma liikmete eestvedamisel ettevõtluse ja innovatsiooni soodustamiseks osutatavad riiklikud teenused ja funktsioonid (kokku 275 teenust). Teenuste ülevaadet kasutati erinevate ettepanekute täpsustamiseks ning konteksti asetamiseks. Ülevaadet saab tulevikus kasutada tegevuspõhisele riigieelarvele ülemineku soodustamiseks.

Ettevõtluse ja innovatsiooni valdkond Eestis ja teenuste kaardistuse tulemused

Tõhustamiskava koostamise raames kaardistati riigi poolt osutatavad teenused ja funktsioonid (meetmed, tegevused). Kaardistuse eesmärk oli saada terviklik ülevaade riigi poliitikainstrumentidest ettevõtluse ja innovatsiooni valdkonnas. Antud kaardistus on esmane ja on oodata, et üleminekul tegevuspõhisele riigieelarve see täpsustub. Esmase kaardistuse käigus kirjeldati 275 teenust koos nende hinnangulise maksumusega. Teenuste kaardistus andis ülevaate, millega ja mis mahus riik ettevõtlus- ja innovatsioonivaldkonnas tegeleb. Kaardistus loob eelduse teenuspõhisemale juhtimisele[11, 12] üleminekuks, millest võib oodata mitmeid kasusid:

- teenuste kasutajakeskne ja tasakaalustatum arendamine, sest on võimalik paremini hinnata kasutajate vajadusi ning arenduste mõjusid;
- dubleerivate teenuste vähendamine, sest neid on võimalik tuvastada;
- teenuste arendamise koordineerimine ja parem korraldamine, sest ühest pingutusest saavad kasu mitmed asutused;
- teenuste arendamine aitab kaasa säästlikumale ja läbipaistvamale toimimisele.

Kaardistuse käigus klassifitseeriti kõik ettevõtlust ja innovatsiooni toetavad teenused (sh tegevused) kas toetuseks, rahastamisvahendiks või nõustamiseks/koolituseks. Toetused on näiteks starditoetus, ettevõtja arenguprogramm, tootmis- ja turustamiskavade toetus jne; rahastamisvahenditeks on näiteks laenukäendused, ekspordilaen, mikro- ja väikeettevõtte kasvulaen jne; nõustamiseks/koolituseks on näiteks ärimentorlusprogramm, ekspordikoolituste sari, strateegia- ja tootearenduse koolitusprogrammid jne.

Antud kaardistuses osalesid järgmised ministeeriumid ja valitsemisala asutused: Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium (EAS, Kredex), Haridus- ja Teadusministeerium (Archimedes, ETAg), Maaeluministeerium (PRIA, MES), Keskkonnaministeerium (KIK), Sotsiaalministeerium (Töötukassa), Rahandusministeerium (RTK, MTA), Kultuuriministeerium, Kaitseministeerium (Kaitsevägi) ning maakondlikud arenduskeskused.

[11] Vaata lähemalt: https://sites.google.com/site/eelarvejuhend/home/kkk---korduma-kippuvad-kuesimused
[12] PwC (2014). Avalike teenuste ühtne portfellijuhtimine. Vaata lähemalt: https://www.mkm.ee/sites/default/files/avalike_teenuste_uhtne_portfellijuhtimine_-_kokkuvote.pdf

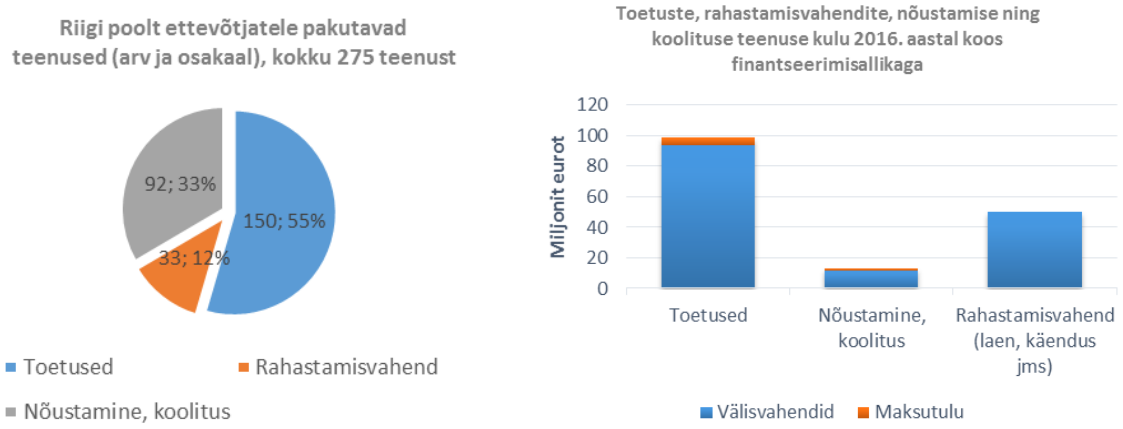

Joonis 1. Riigi poolt ettevõtjatele osutatavad teenuste jaotus (toetus, rahastamisvahend, nõustamine) ning kulu 2016. aastal
Allikas: ettevõtluse ja innovatsiooni valdkonna funktsioonide ja teenuste kaardistus 2017
**Rahastamisvahendite osas ei kajasta tabel kõiki andmeid, vaid üksnes välisallikast lisandunud vahendeid, mis suunati rahastamisvahenditeks. Näiteks ainuüksi Kredexi toel õnnestus ettevõtetel pankadest ja Kredexist kaasata lisarahastust summas 173,1 mln eurot ja ettevõtluslaenude käenduseks 92 mln eurot. Maksutulu all on mõeldud riigieelarvelisi vahendeid ehk maksumaksja raha.*

Jooniselt 1 on näha, et kõige suurema osa toodete / teenuste portfellist moodustavad erinevad toetused, milleks suunati 2016. aastal üle 99 miljoni euro, rahastamisvahenditesse 49 miljonit eurot, seevastu riigipoolseks nõustamiseks, koolitusteks jms kulus 13 miljonit eurot. Ettevõtlus ja innovatsiooni rahastatakse peamiselt välisallikast, mida näitab välisfinantseerimise suur osakaal – 93%. Arvestades Euroopa Komisjoni ettepanekut[13], mille kohaselt Eestile antavad struktuuritoetused vähenevad perioodil 2021-2027 võrreldes tänasega ca 24%, tuleb hakata järk-järgult suurendama rahastamisvahendite mahtu ja toetustes omaosaluse määra.

Antud kaardistuses ei vaadatud eraldi ettevõtluse ja innovatsiooniga mitteseotud teaduse rahastamist.

Teenuste ja funktsioonide kaardistus tuvastas need riigipoolsed ettevõtluse ja innovatsiooni valdkonna ülesanded, mille toimimiseks on vajalik kavandada üleminek teisele rahastamisallikale (kokku 74 teenust, millest 24 teenuse puhul on vajalik kavandada osaline rahastusallika muutus). Seega antud kaardistuse tulemusi tuleb arutada riigi eelarvestrateegia koostamisel, et tagada riigiülesannete toimimise jätkusuutlikkus.

Ühtlasi tuvastati sarnaseid teenuseid (kokku 34), millest veel omakorda 14 teenuse puhul on kahtlusi, kas riik konkureerib eraturuga ja võib olla võimalus teenuse osutamine delegeerida erasektorile. Mitmel juhul on vajalik täiendava analüüsi läbiviimine vastava ministeeriumi või asutuse poolt. Antud teema on seotud ettepanekuga 2.2.

Kaardistuse pinnalt selgus, et puudub ühtne lähenemine sihtrühmadele, mis ei võimalda meetmete kattuvust hinnata ega meetmeid ka sihtrühmade kaudu klassifitseerida. Kaardistust kasutati töös tehtud ettepanekute sõnastamisel ja võimalike mõjude hindamisel.

Tõhustamiskava lähteülesandes püstitati kuus teemat, mille kohta tuleb esitada Vabariigi Valitsusele ettepanekud. Lahendusettepanekute eesmärk on kõrvaldada ettevõtluse ja innovatsiooni arengut pidurdavad süsteemitõrked ning paremini suunata ettevõtluse ja innovatsiooni tugistruktuuride toimimist.

[13] Euroopa Komisjoni ühtekuuluvuspoliitika eelarve ettepanek (29.05.2018). Vaata lähemalt: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-3885_en.htm

Pakkumaks lahendusi, süveneti iga lahendamist vajava teema (sümptomi) põhjustesse. Analüüsides lähteülesandes välja toodud teemasid jõuti järeldusele, et mitmete sümptomite põhjused on ühised. Lahendusettepanekute teemad ja lähteülesandes püstitatud eesmärgid on kujutatud joonisel 2.

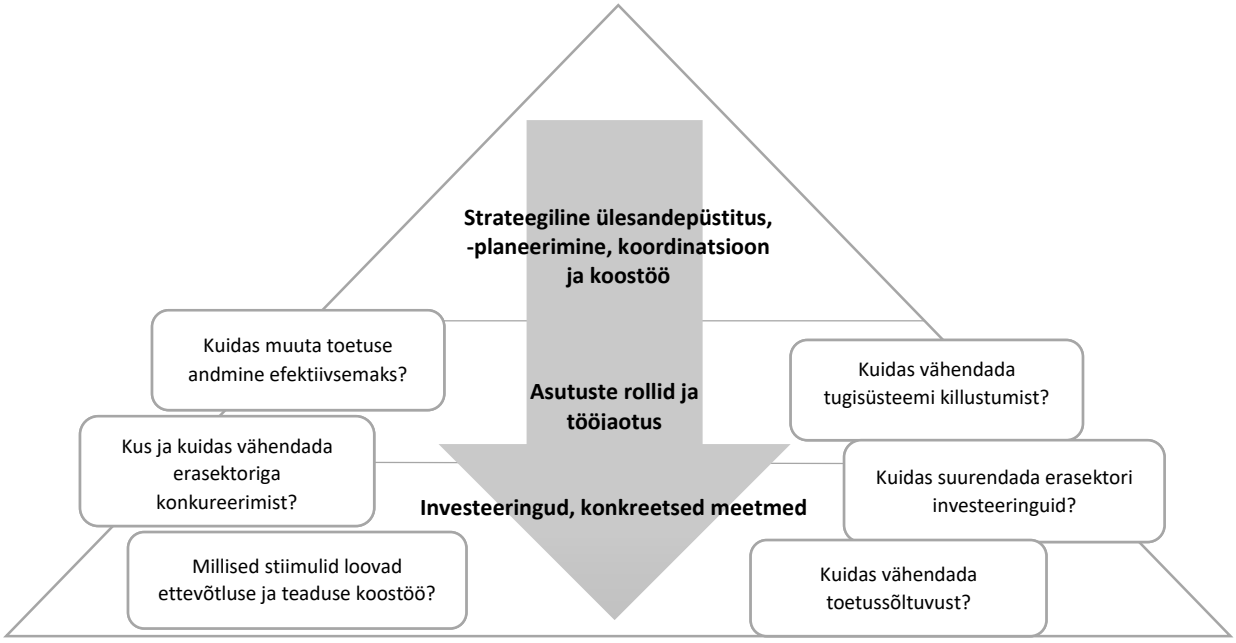

Joonis 2. Tõhustamiskava lähteülesandes püstitatud teemad

Käesolevas töös on lahendusettepanekute teemad jaotatud kolmeks, mis aitavad lähteülesandes püstitatud eesmärke lahendada.

Strateegiline ülesandepüstitus, -planeerimine, koordinatsioon ja koostöö. Antud teemade ring on võtmetähtsusega ülejäänud probleemide (süsteemitõrgete) ületamiseks. Sellest tulenevalt on töös tehtud mitmeid ettepanekuid, mis puudutavad uue perioodi strateegilist planeerimist ning selle ulatust. Samuti on käsitletud strateegia ja teemade koordineerimise tugevdamise temaatikat. Valdkonna peamisi kitsaskohti pole võimalik lahendada täiendavate meetmete või toetuste loomisega vaid need eeldavad süsteemsemaid muudatusi ning teemad tuleb asetada laiemasse süsteemi toimise konteksti.

Asutuste rollid ja tööjaotus. Antud teemade ringis on eesmärk teha ettepanekuid konkreetsete asutuste või laiemas mõttes institutsionaalsest korraldusest. Seejuures andes laiema tõlgenduse avaliku sektori ja erasektori rolli vahekorrast ja nendevahelisest koostööst.

Investeeringud, konkreetsed meetmed. Käsitleb konkreetseid teemasid, mis puudutab ettevõtluse ja teaduse koostöö soodustamist ning erasektori investeeringuid teadus- ja arendustegevusse.

Täpsem ülevaade ettevõtluse ja innovatsiooni valdkonna probleemidest antakse järgmises alapeatükis.

PROBLEEMI KIRJELDUS

Järgnevalt on kirjeldatud probleeme, lähtudes kolmest teemaderingist: a) strateegiline planeerimine, koordineerimine; b) asutuste tööjaotus; c) meetmed (paljusus), erasektori teadus- ja arendustegevuse investeeringud. Seejuures on probleemide välja toomisel tuginetud erinevate analüüside ja rahvusvaheliste organisatsioonide soovitustele ning klientide (ettevõtjate) tagasisidele.

 # Eesti teadus- , arendus- ja innovatsioonipoliitika juhtimisstruktuuri ja elluviimise killustatus

Vabariigi Valitsus on seadnud eesmärgiks[14] vähendada arengukavade arvu ning arengukavade koostamise, ellu viimise ja aruandlusega seotud töömahtu. Seejuures on eesmärk korraldada riigi strateegilist planeerimist senisest tõhusamalt ja läbipaistvamalt. Majandusarengu ettenägelikumat juhtimist arengukavade kaudu ja juhtimiskultuuri majanduskasvu toetajana on eraldi peatükina käsitletud majandusarengu raportis (2016, 59-64).

Tõhustamiskava raames kaasatud eksperdid tõid probleemidena välja, et Eestis puudub ühtne arusaam ettevõtluse ja innovatsiooni valdkonna väljakutsetest, probleemidest ja alternatiividest. Ühtlasi, et Eesti ettevõtluskeskkonna strateegiad ja toetusmeetmed ei prioritiseeri suurema lisandväärtusega ettevõtteid ja piisavalt suurt tähelepanu ei saa sektoreid ületav teadus- ja arendustegevuse alane koostöö. Eesti ettevõtted on suhteliselt väheteadlikud olemasolevatest turu- ja tehnoloogiaülevaadetest ning ettevõtete huvidest lähtuvad arengu- ja tehnoloogiaseire teenused sisuliselt Eestis puuduvad.

Strateegilises mõttes aga peaksime arvestama, et oleme Eesti majandusega siirdunud või siirdumas ühelt arengutsüklilt teisele (innovatsioonipõhisele / teadmuspõhisele) ning meie puudujäägid selles tsüklis edukalt tegutsemiseks on hästi välja loetavad *The Global Competitiveness Report's*[15] avaldatud nn ärikeerukuse ja innovatsioonipotentsiaalile antud hinnangutest. Eesti ettevõtete nõrkused on väärtusahelates positsioneerumises ja väheses klasterdumises (väärtusloomeahelate kitsus, nõrk kontroll turustamiskanalite üle) ja innovatsioonipotentsiaali osaline kasutamata jätmine (ettevõtete vähesed investeeringud innovatsiooni, eriti tooteinnovatsiooni, ja nõrgad ettevõtete ja ülikoolide vahelised seosed). Vaatamata seni rakendatud meetmetele ettevõtete TA toetamiseks, ei ole ettevõtete hulk, kes tegeleb TA tegevustega, oluliselt kasvanud.

Tõhustamiskavaga on eesmärk suurendada erinevate osapoolte koostoimimist ning huvide koordineerimist ja suunamist. Suuremad kulude kokkuhoiu ja kvaliteetsemate teenuste saavutamise võimalused peituvad uuel tasemel strateegilises planeerimises, üleminekus tegevus- / teenuspõhisele eelarvestamisele ja paremas horisontaalses koostöös kõikidel valitsemistasanditel (sh dubleerimise kaotamises).

See on eriti oluline, arvestades, et 2018. aastal alustatakse uute strateegiliste dokumentide koostamisega ning foonide ja põhimõtete määratlemisega, millega raamistatakse Eesti strateegilised suunad järgmiseks 10 või enamaks aastaks. 2020. aastal lõpevad ligikaudu pooled valdkondlikud arengudokumendid, konkurentsivõime kava "Eesti 2020" ning Euroopa Liidu eelarveperiood koos asjaomaste ELi struktuuri- ja investeerimisfondide rakenduskavadega.

 # Avalike teenuste pakkumise vähene efektiivsus ning tugisüsteemide killustatus. Antud teemaderingi on kõige enam kritiseerinud erinevad ettevõtjate esindusorganisatsioonid.

Ettevõtjad on probleemidena välja toonud järgmist[16]:

- ettevõtluse ja innovatsiooni riiklikke tugistruktuure on Eesti suuruse riigi jaoks liiga palju, nende tegevus on killustunud ning neile on omane liiga suur sõltuvus Euroopa Liidu toetustest (vt ettepanekud 2.1 ja 2.2);
- puudub ühtne koht, kust ettevõtja saaks kätte kogu vajaliku info valdkondlikku äritegevust mõjutava kohta (vt ettepanek 2.3);
- puudub ühtlustatud loogika, millistele sihtgruppidele ja mis alustel toetusi ja teenuseid pakutakse (vt ettepanekud 1.2 , 2.1 ja 2.2);
- puudulik koostöö ja koordinatsioon poliitikakujundajate ja asutuste vahel, kes vastutavad innovatsioonipoliitika elluviimise eest (vt ettepanek 1.2);

[14] Vaata lähemalt aadressil: https://www.valitsus.ee/et/uudised/valitsus-otsustas-algatada-strateegia-eesti-2035-loomise
[15] World Economic Forum (2017). The Global Competitiveness Report 2017–2018. Vaata lähemalt aadressil: ttp://www3.weforum.org/docs/GCR2017-2018/05FullReport/TheGlobalCompetitivenessReport2017–2018.pdf
[16] Riigiülesannete analüüs (2016). Eesti ettevõtlus- ja innovatsiooni tugistruktuuride korraldus (lk 181 – 185). Vaata lähemalt aadressil: https://drive.google.com/open?id=0B2eWQt1DaDp_alJSdUFNMG1sQk0

- meetmed ei moodusta tervikut, sest enamik meetmeid on vertikaalsed, kindla tegevuse toetamiseks ning ei jälgi, kas majandusvaldkonna või väärtusahela arenguks vajalikud eeldused on loodud (meetmete sisu tõhustamiskava ei käsitle).

Ettevõtluse ja innovatsiooni edendamise kohustus on pandud ülesandeks Vabariigi Valitsuse seadusega enamusele ministeeriumitele, mistõttu on oluline osapoolte tihe ja vahetu koostöö. Ministeeriumide ja valitsemisala asutuste ettevõtluse ja innovatsioonipoliitika kujundamisega seotud seadusega[17] määratud funktsioonid on välja toodud tabelis 1.

Ministeerium koos valitsemisalaga	**Seadusega määratud funktsioonid**	**Poliitika elluviijad, rakendajad***
Majandus- ja Kommunikatsiooni-ministeerium (MKM)	↳ Riigi majanduspoliitika ja majanduse arengukavade väljatöötamine ning elluviimine tööstuse, kaubanduse ja turismi valdkonnas; ↳ tehnoloogiline arendustegevus ja innovatsioon, ekspordiarengu ja kaubanduse kaitsemeetmete korraldamine; ettevõtluse regionaalse arengu ja investeeringute alased küsimused.	↳ SA EAS ↳ SA Kredex ↳ AS Krediidikindlustus ↳ Tehnilise Järelevalve Amet ↳ Tarbijakaitseamet
Haridus- ja Teadus-ministeerium (HTM)	↳ Riigi teaduspoliitika kavandamine ning sellega seonduvalt teadus- ja arendustegevuse valdkonna korraldamine.	↳ SA Archimedes ↳ SA Eesti Teadusagentuur (ETAg) ↳ SA Innove
Maaeluministeerium (MEM)	↳ Maaelu poliitika, põllumajanduspoliitika, kalanduspoliitika kalamajandust puudutava osa ja põllumajandustoodete kaubanduspoliitika kavandamine ja elluviimine; ↳ põllumajandusteadus- ja arendustegevuse korraldamine.	↳ Maaelu Edendamise SA (MES) ↳ Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet (PRIA) ↳ Põllumajandusamet
Rahandusministeerium (RM)	↳ Maksu- ja tollipoliitika kavandamine ja elluviimine; ↳ riikliku statistika ja välisvahendite kasutamise korraldamine, riigi antavate laenude ja riigigarantiide korraldamine, kohaliku omavalitsuse üksuste arendamine ja nõustamine; ↳ regionaalarengu, riigi- ja regionaalhalduse kavandamine ja koordineerimine.	↳ Riigi Tugiteenuste Keskus ↳ Statistikaamet ↳ Maksu- ja Tolliamet ↳ Keskkonna Investeeringute Keskus (KIK)
Kaitseministeerium (KAM)	↳ Rahvusvahelise kaitsealase koostöö koordineerimine, kaitsetööstuse arendamine.	
Justiitsministeerium (JUM)	↳ Intellektuaalse omandi valdkonna koordineerimine, konkurentsijärelevalve poliitika kujundamine ja konkurentsijärelevalve korraldamine.	↳ Konkurentsiamet ↳ Patendiamet
Välisministeerium (VÄM)	↳ Välismajandusega seotud küsimuste lahendamine.	↳ Välisesindused

**Asutused, kes pakuvad ettevõtjatele tuge (rahaline toetus, rahastamisvahend, konsultatsioon)*

Tabel 1. Ettevõtluse ja innovatsiooni edendamise eest vastutavad ministeeriumid koos valitsemisaladega

Tabelis 1 on välja toodud Vabariigi Valitsuse seadusega määratud funktsioonid. Lisaks on ministeeriumidele ülesandeid teadus- ja arendustegevuse valdkonnas kirjeldatud Teadus- ja arendustegevuse korralduse seaduses (vt § 13).[18] Selle kohaselt on kõigi ministeeriumidel ülesandeks oma valitsemisalale tarviliku teadus- ja arendustegevuse ning selle finantseerimise korraldamine.

[17] Vaata lähemalt: https://www.riigiteataja.ee/akt/128122017019 (§ 58 - 69)
[18] Vaata lähemalt: https://www.riigiteataja.ee/akt/104122014014

Ministeeriumide rolli võib paigutada laiemalt skaalale (vt joonist 3), kas tegeletakse kõikide sektorite arendamisega või keskendutakse teatud sektoritele (nt loome- ja põllumajandus, turism) ja kas lähenemine on teadmus- või turupõhine.

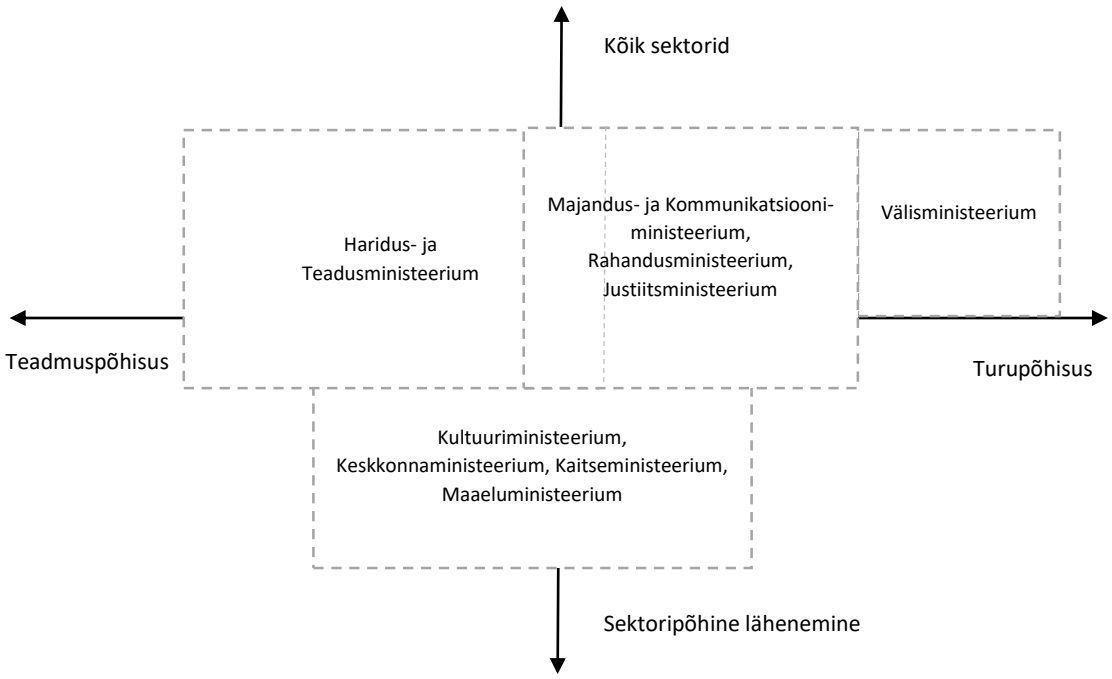

Joonis 3. Ministeeriumide rollid ettevõtlus- ja innovatsioonipoliitika kujundamisel

Eestis on ettevõtjatele suunatud mitmeid toetusmeetmeid tootearenduse elluviimiseks (kolme liiki):

- Teadus- ja arendustegevuse ning innovatsioonipoliitika eesmärke kannab SA Archimedese (Haridus- ja teadusministeerium) nn NUTIKAS meede, mille eesmärk on soodustada ettevõtjate ja teadusasutuste koostööd, samuti erialastipendiumid, ettevõtlusdoktorantuur ja Adapter;
- Majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisalas on eeskätt ettevõtjatele turulähedased tootearenduse meetmed, kus suures osas projektides teadusasutustega koostööd ei teki, või on see marginaalne (testimised, katsetused jms), kuid samuti teadmussiirde soodustamiseks ellu kutsutud TAKid ja ettevõtetet ühiseid arendustegevusi võimaldav klastrite toetusmeede;
- Eri majandusharudes (põllumajandus, kaitsetööstus) on eraldisseisvaid meetmeid tootearenduseks.

Arvestades erinevate ministeeriumide rolli on oluline tagada valdkondade ülene tihe koostöö ja koordineerimine poliitikate väljatöötamisel, et süsteem toimiks terviklikult ja tõhusalt.

 # Investeeringud, konkreetsed meetmed

Ettevõtete innovatsiooniuuringu (2018)[19] andmeil olid 2016. aastal 47,7% Eesti ettevõtteist uuenduslikud. Mitteuuenduslikest ettevõtetest 18% kaalus uuendusi, kuid neid ei võimaldanud juurutada takistavad tegurid, millest olulisemateks peeti rahapuudust, raskusi laenu saamisel, aga ka kvalifitseeritud töötajate puudust. Võrreldes kaks aastat varem tehtud uuringuga, on Eesti ettevõtete uuenduslikkus oluliselt kasvanud ja jõudnud juba Euroopa Liidu keskmise lähedale. Samas Põhjamaade tasemeteni on veel minna.

Eesti ettevõtete kulud teadus- ja arendustegevusele (TA) on samas viimastel aastatel vähenenud. Kui 2011. aastal ulatusid ettevõtete kulud TA-le 1,46%ni SKP-st, siis aastaks 2016 langesid need 0,66%ni. Samuti on viimastel aastatel küllalt sarnasel tasemel püsinud täistööajaga teadlaste ja inseneride arv, mis 2016. aastal ulatus Statistikaameti andmetel 4338ni, neist ettevõtluses töötas 1318.

[19] Vaata lähemalt: https://www.stat.ee/pressiteade-2018-041

Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsioon (OECD)[20] juhib tähelepanu, et **Eesti peaks parandama innovatsioonipoliitika tõhusust**, sest riiklikud kulutused teadus- ja arendustegevusele[21] ei ole oluliselt suurendanud kõrge lisandväärtusega toodete ja teenuste eksporti ega aidanud suurendada tootlikkust. Samadele väljakutsetele viitab ka Euroopa Komisjoni 2018. aasta aruanne Eesti riigi kohta[22].

Täpsem ülevaade erinevatest ettevõtlus- ja innovatsiooni toetustest on struktuurifondide veebilehel: www.struktuurifondid.ee ja Maaeluministeeriumi veebilehel: https://www.agri.ee/et/eesmargid-tegevused/eesti-maaelu-arengukava-mak-2014-2020

[20] OECD (2017). Going for Growth 2017. Vaata lähemalt aadressil: http://www.oecd.org/eco/growth/Going-for-Growth-Estonia-2017.pdf

[21] Viimastel aastatel on riigi rahastatud kui ka kogukulutused teadus- ja arendustegevusele vähenenud. Vaata lähemalt aadressil: https://www.stat.ee/artikkel-2018-05-08_teadus-ja-arendustegevus?highlight=teadus

[22] Euroopa Komisjon (2018). Vaata lähemalt aadressil: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/2018-european-semester-country-report-estonia-et.pdf

Ettepanekud ja soovitused

Ülevaade ettepanekutest (koond)

Ettepanek	Vastutaja	Muudetav tegevus	Rakendamise aasta	Muudatuse hinnanguline mõju, kirjeldus	Rakendamise hinnanguline kulu	Oodatav kokkuhoid / täiendav tulu
Teema 1. Süsteem peab muutuma strateegilisemaks - vähem arengukavasid ja selgemad eesmärgid						
Ettepanek 1.1. Ühtse majanduskasvule ja ühiskonna vajadustele suunatud ettevõtlus-, teadus- ja innovatsioonistrateegia koostamine	MKM / HTM	1. Strateegia väljatöötamiskavatsuse esitamine; 2. Strateegia heaks kiitmine Vabariigi Valitsuse poolt. 3. Strateegia raames käsitletakse terviklikult tehnoloogia- ja teadmussiirde toetamise põhimõtted ja sellega seotud osapooled koos nende rolliga ning töötatakse välja ettevõtja vajadusest lähtuv teadus- ja arendustegevuse toetamise kontseptsioon, sh rakendusuuringute osas.	1. I kv 2019 2. IV kv 2020 3. IV kv 2020	Strateegiate konsolideerimine võimaldab valdkonna terviklikku planeerimist ning loob võimaluse koordinatsiooni tugevdamiseks ministeeriumite ja asutuste tasandil.	Ei eelda täiendavaid vahendeid.	Väheneb arengukavade arv ning arengukavade koostamise, elluviimise ja aruandlusega seotud töömaht; Aitab vähendada dubleerivaid või sarnase sisuga meetmeid / teenuseid juba kavandamise etapis ning halduskoormust nii ettevõtjatele kui ka teadus- ja arendustegevusega tegelevatele asutustele. Hinnanguliselt 4 mln eurot aastas on võimalik ümber suunata sisutegevustele.
Ettepanek 1.2. Vähendada erinevaid koordineerivaid ja dubleerivaid kogusid, kuid määrata ettevõtlus-, innovatsiooni- ja teaduspoliitika kujundamise ja koordineerimise eest vastutaja	MKM / HTM	Uue ühise ettevõtlus, teadus- ja innovatsioonistrateegia koordineerimiseks ja ellu viimiseks luua strateegia elluviimist koordineeriv komisjon, milles juhtroll on võrdsetel alustel jagatud Haridus- ja teadusministeeriumi ning Majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumi vahel.	2019	* Muudatus peab aitama tõsta valdkonnaministeeriumite rolli ettevõtlus- ja innovatsioonipoliitika kujundamisel ja elluviimisel omas valdkonnas. * Strateegilise koordinatsiooni parandamine, mis aitab kaasa seatud eesmärkide saavutamisele. *Paraneb poliitikate koordinatsioon. * Parem valdkonna juhtimine võimaldab saavutada senisest efektiivsemalt püstitatud eesmärke (sh juhtida ettevõtluse ja innovatsiooni tugistruktuuride tööd).	Ei eelda täiendavaid vahendeid.	Poliitikate parem koordineeritus. Osalemiskoormuse vähenemine komisjoni liikmetele erinevate kogude killustatuse ja arvukuse vähenemise kaudu Ettevõtluse ning innovatsiooni tugistruktuuride kvaliteetsem ja mõjusam juhtimine. Väheneb dubleerivate kogude arv.

Ettepanek 1.3. Ettevõtluse ja innovatsiooni valdkonnas tulemusjuhtimis-süsteemi ulatuslikum rakendamine ja aruandluse automatiseerimine	1. RM 2. MKM ja HTM	1. Valitsusasutuste (ministeeriumid ja nende haldusala asutused) aruandluse automatiseerimine ja reaalajas jälgitavaks muutmine. 2. Ettevõtluse ja innovatsiooni tugistruktuuride töö tulemuslikkuse mõõtmine (KPI-d) ja mõõdikute süsteemi arendamine.	1. II kv 2020 2. IV kv 2020	* Kasutaja rahulolu suurenemine. * Kvaliteetsemad juhtimisotsused. * Avaliku sektori halduskulude vähenemine. * Reaalajas kättesaadav statistika meetmete rakendamise ja tulemuslikkuse osas. * Suureneb asutuste tähelepanu tõhusale ja tulemuslikule toimimisele. * Asutustel võimalik vahetada kogemusi, jagada juhtimise parimaid praktikaid. Suureneb asutuste toimimise läbipaistvus.	Punkt 1. 500 000 eurot Punkt 2 ei eelda täiendavat kulu, sest saab kavandada Teadus- ja innovatsiooni-poliitika seireprogrammi raames	* Muudatus võimaldab muuta oluliselt tõhusamaks riikliku strateegiate täitmise jälgimise, vähendada strateegiate täitmise aruannete koostamise ajakulu ning halduskoormust avalikule sektorile tervikuna. * Pikemas perspektiivis võimaldab aruandluse parem kvaliteet paremaid juhtimisotsuseid ning teadlikumaid valikuid, millistest toetussuundadest ja meetmetest loobuda.
Teema 2: Asutuste rollides selgem tööjaotus – ettevõtja läbib riigilt toe saamiseks ühe teekonna						
Ettepanek 2.1. Korrastada ettevõtlust ja innovatsiooni edendavate asutuste ülesanded – riigi tugisüsteem peab olema kliendikeskne	1. ja 2. MKM 3. RM	1. Ettevõtluse toetamisel lähtuda, et ettevõtja läbib riigi toe saamiseks ühe teekonna (nähtamatu, kuid tugevate valdkondlike kompetentsidega riigi tugistruktuur). Sellest lähtudes luua ettevõtluse ja innovatsiooni valdkonnas koos arengukavaga teenuspõhised kulumudelid, mis lähtuvad kliendikesksest väärtuspakkumisest. 2. Koondada ettevõtlusalane nõustamistegevuse alane kompetents EASi ning MAKidesse ning teised ettevõtlust ja innovatsiooni toetavad asutused kujundada valdkondlikeks kompetentsikeskusteks. 3. Regionaalsete kontorite ühendamise võimaluste analüüs.	2020	*Selgem ja koordineeritum juhtimine, milles säilib sisuline kompetents valdkondlikes asutustes (ettevõtluse tugistruktuuri erinevad sihtasutused). *Killustumise vähenemine teenuse kasutaja vaates. Sama tugiüksuse poolt osutatavad teenused on omavahel paremini sünkroniseeritud. *Parem teadmine teenuse osutamise kuludest võimaldab optimeerida teenuse osutamist.	Regionaalsete kontorite / teenuste ühendamise võimaluste analüüsi läbiviimine hinnanguliselt 80 000 eurot.	* Hinnanguliselt 10% pärast rakendumist võrreldes tänasega. Ühtlustuvad teenuste tingimused ja nendega seotud protsessid. Samuti võimalus asutuste regionaalset võrku optimeerida.
Ettepanek 2.2. Vähendada dubleerimist asutuste vahel ja delegeerida teenuse osutamist erasektorile	MKM	Meetmete vahehindamisele tuginedes viia läbi analüüs teenuste muutmiseks/ dubleerimise kaotamiseks/ osutamise üleandmine erasektorile (sh piloteerimine) või teenuse osutamise loobumiseks.	II 2019	* Võimalik vähendada avaliku sektori kulutusi ning parandada teenuse osutamise kvaliteeti ja tehtud investeeringute tulemuslikkust.	Ei eelda täiendavaid vahendeid.	Tuginedes ettevõtluse ja innovatsiooni valdkonna funktsioonide ja teenuste kaardistuse tulemusele on võimalusi erasektorile teenuse osutamise üleandmiseks mahus 13,5 mln eurot.

				* Meetmetes seatud eesmärkide saavutamise paranemine.		Täpsemad võimalused selguvad pärast meetmete vahehindamist.
Ettepanek 2.3. Ühtse kontaktpunkti loomine (veebivärav)	MKM	Erinevate asutuste infoteenuste konsolideerimine nn ühtseks teenusletiks, kust klient (ettevõtja) saab kogu vajaliku info ning suunatakse sobivat teenust tarbima, mis ettevõtja vajadusele enim vastab.	II kv 2019	*Kasutajale / kliendile tekib üks infovärav riigi teenustele. Paraneb rahulolu teenuste kättesaadavusele ning aitab vähendada halduskoormust nii avalikule kui ka erasektoril.	100 000 eurot	15% asutuste veebilehtede arenduskuludest. Pikemas perspektiivis võimaldab asutustel loobuda täielikult oma süsteemide väljaarendamisest.
Teema 3. Rohkem erasektori investeeringuid teadus- ja arendustegevusse						
Ettepanek 3.1. Ettevõtluskeskkonna rahvusvahelise konkurentsivõime tõstmine	1. JUM, MKM 2. MKM	1.Õigusliku regulatsiooni muutmine, mis käsitleb maksejõuetust ja väikeosanike õigusi (mõõdik: Eesti positsioon vastavas *Doing Business* alakategoorias). 2. Äri keerukuse ja innovatsiooni kitsaskohtade ületamiseks *World Economic Forum* raportis luuakse terviklik kontseptsioon sisendiks uude ühendstrateegiasse.	1. I kv 2020 2. II kv 2020	*Olulisim mõju on ettevõtjat soodustav ettevõtluskeskkond. *Eesti ettevõtluskeskkonna rahvusvahelise konkurentsivõime kasv. *Suurenenud välisinvesteeringud. *Suurem maksutulu	Ei eelda täiendavaid vahendeid.	Eesti konkurentsivõime kasvab, mis toob kaasa eeldatavalt ka investeeringute suurenemise ning tootlikkuse ja maksutulu kasvu pikemas perspektiivis.
Ettepanek 3.2. Maksusüsteemi konkurentsivõimelisuse analüüs (teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni soodustamine)	1. RM koostöös MKMi ja HTMga 2. MKM	1. Maksusüsteemi konkurentsivõimelisuse analüüsi läbiviimine (sh TA-investeeringuid soodustavate meetmete kulude hindamine) 2. Analüüsi läbiviimine, eesmärgiga hinnata, kas ja milliste muudatuste tegemisel maksusüsteemis suureneksid oluliselt erasektori investeeringuid teadus- ja arendustegevusse	III kv 2019	*Analüüsi tulemusel on võimalik riigil hinnata toetuste ja maksuerisuste mõju ja rakendamise maksumust ning seeläbi valida kõige sobivaimad instrumendid eesmärkide saavutamiseks. *Võimaldab teadmiste põhiselt ja pikemaajaliselt kujundada stabiilset ettevõtlust ja innovatsiooni ning TAd soodustavat maksupoliitikat.	Võimalik väline ekspertiis 80 000 eurot.	Muudatus ei too lühiajalises perspektiivis kulude kokkuhoidu.

Teema 1. Süsteem peab muutuma strateegilisemaks - vähem arengukavasid ja selgemad eesmärgid

Ettepanek 1.1. Ühtse majanduskasvule ja ühiskonna vajadustele suunatud ettevõtlus- ja innovatsioonistrateegia koostamine

Probleem	▪ Eesti arengut suunab 47 strateegilist dokumenti[23], mis on heaks kiidetud, kuid ei ole täies ulatuses rahastatud. Suur strateegiliste dokumentide arv muudab keeruliseks ametkondade vahelise koostöö ja koordinatsiooni, mistõttu erinevad strateegilistes dokumentides esinevad taotlused ja abinõud pole piisavalt hästi omavahel sidustatud. Valitsuse istungil 07.06.2018, kiideti heaks kõrghariduse ja teaduse pikaajalise rahastamise kava koostamise ja organisatsioonide tegevuse ümberkorraldamise rakkerühma ettepanekud, mis muuhulgas näevad ette ühe lahendusena kitsaskoha ületamisel ühise ettevõtluse ning teadus-arenduse ning innovatsiooni strateegia koostamise. ▪ Ühtlasi on ka viidatud (EIA 2014/15, 286), et Eesti teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni strateegia 2014-2020 Teadmistepõhine Eesti kesksed eesmärgid eeldavad tänaste tavade põhjalikku auditit, mis ei peaks keskenduma ainult uute allikate otsimisele ja seniste eelarvevahendite ümberkujundamisele, vaid süsteemsele eesmärkide, rollide ja käitumistavade lahtimõtestamisele ja ümberkujundamisele. See aga eeldab TAI poliitika ja innovatsiooni ökosüsteemi laiemat ja avatumat valitsemist, milleks võib olla vajalik seniste valdkondlike arengukavade ja riigi tulemusvaldkondade ümberkorraldamine ja vastutajate üle vaatamine. Antud juhul on mõeldud ettevõtluse ja innovatsiooni edendamisega seonduvaid ja enam panustavaid valdkondlike arengukavade terviklikumat juhtimist / korraldamist: konkurentsivõime kava „Eesti 2020“, „Eesti Ettevõtluse kasvustrateegia 2014–2020“, „Teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni strateegia 2014–2020“, „Eesti põllumajandus-, toidu- ja kalamajandusteaduse ning teadmussiirde arengukava aastateks 2015-2021“, „Eesti riiklik turismiarengukava 2014-2020“, „Eesti regionaalarengu strateegia 2014-2020“, „Eesti keskkonnastrateegia aastani 2030“, „Eesti elukestva õppe strateegia 2020“. ▪ Majandusarengu ettenägelikumat juhtimist läbi arengukavade ja juhtimiskultuuri majanduskasvu toetajana on eraldi peatükina käsitletud majandusarengu raportis (2016, 59-64). ▪ Eestis on killustunud TAI poliitika võrgustikud, mis takistavad poolte koostööd ning innovatsiooni ökosüsteemi terviklikku valitsemist (Eesti Inimarengu Aruanne 2014/15: 284). Ministeeriumide ülest koordinatsiooni pidasid pigem nõrgaks ka ettevõtluse ja innovatsiooni tugistruktuuride esindajad. ▪ Ettevõtluse ja teaduse vähest seostatust nähakse jätkuvalt ühe olulise probleemina (Euroopa Komisjon 2018[24]). ▪ Ettevõtluse ja innovatsiooni valdkonna teenuste ja funktsioonide kaardistusest selgus, et mitmed ettevõtluse ja innovatsiooni tugistruktuurid osutavad samale sihtrühmale sarnase sisuga teenuseid (12% teenuste / funktsioonide puhul märkisid ministeeriumid / asutused, et sama või sarnane teenus on tugistruktuuris olemas). See ei pruugi tähendada, et meetmed täielikult dubleeriksid, vaid pigem, et sarnaseid toetusskeeme on loodud veel, kuid need erinevad sihtgruppide või muude tingimuste lõikes. On mitmeid teenuseid, mis on sisult võrdlemisi sarnased, kuid mille rahastamiskriteeriumid ja korraldus on

[23] Vaata lähemalt aadressil: https://www.valitsus.ee/et/eesmargid-tegevused/arengukavad
[24] Vaata lähemalt aadressil: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/2018-european-semester-country-report-estonia-et.pdf

	erinevad. Paralleelsete meetmete mõttekus muutub tulevikus üha küsitavamaks. ▪ Strateegilist ettevalmistavat poliitikakujundust on vaja valdkondade sh ministeeriumide vastutusalade üleselt. Teisalt leidmaks maksimaalne sünergia ja tasakaal teadussüsteemi (HTM, ülikoolid), majandussüsteemi (MKM) ja erasektori vahel. ▪ Ettevõtetes vajatakse ja rakendatakse TA tulemusi vähe. Enamik Eesti tootmisettevõtteid tegeleb lepingulise tootmisega, mistõttu ei ole nende disaini- ja arendussuutlikkus kuigi suur ning nende võimalused väärtusahelas ülespoole tõusta on suuresti takistatud. Suur osa Eesti teadusgruppe tegeleb samas vastupidiselt rahvusvahelise teaduskoostööga, mille rakendusvõimalused Eesti ettevõtluses on tagasihoidlikud. Ülikoolidel ei ole Eesti ettevõtjatele palju väärtust pakkuda, kuna loodud teadmise rakendamiseks Eestis puudub sobiv partner või ei ole ettevõtte vajadustele vastavate teenuste pakkumiseks piisava kvalifikatsiooniga inimesi või on vastava valdkonna teadmus napp. Samas puudub ka ettevõtjatel valmisolek teadustöö tulemusi kohandada ja kasutusele võtta. Eesti ettevõtlussektori TA on ka väga tugevasti kontsentreeritud: Eestis on vaid 250 ettevõtet, kes on TA-sse investeeringuid teinud, ca 50–60 ettevõtet teevad 90% Eesti ettevõtete TAI investeeringutest. Suuremate investeerijate hulgas on paljud Eesti riigiettevõtted (nt Eesti Energia, Omniva, Elering). ▪ Peamine vajadus väheküpsetel innovatsioonirakendajatel on saada tootearendusprotsessis mitmekülgset tuge, seda eelkõige professionaalse nõustamise näol. ▪ Ettevõtjal on keerukas leida teadmismahukaks tootearenduseks ja tehnoloogia ülevõtmiseks ning juurutamiseks sobivat partnerit, kes pakuks tehnoloogia ning intellektuaalomandi teemalist tuge ning nõustaks ettevõtet arenduseks vajaliku ekspertiisi leidmisel nii Eestis kui välisriikidest. Laiemas plaanis on endiselt probleemiks see, et teadlased ei ole kursis ettevõtete vajaduste ja ootustega ning ettevõtjad ei ole kursis teadlaste töö spetsiifikaga, kulukusega ja ajahorisondiga, mille jooksul on võimalik ettevõtetele teadus- ja arendustöö tulemusi pakkuda.
Vastutaja	Majandus- ja kommunikatsiooniministeerium ning Haridus- ja teadusministeerium ühiselt, kaasates teisi haruministeeriume, ettevõtjaid ja ülikoole
Muudetav tegevus	1. Strateegia väljatöötamiskavatsuse esitamine[25]. 2. Vabariigi Valitsusele esitatakse ettevõtlus-, teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni strateegia heaks kiitmiseks. 3. Strateegia raames käsitletakse terviklikult teadmus- ja tehnoloogiasiirde toetamise põhimõtteid ja sellega seotud osapooli koos nende rolliga ning töötatakse välja ettevõtete teadus- ja arendustegevuse soosiv poliitikameetmete pakett, sh rakendusuuringute osas.
Tegevuse muudatuse kirjeldus	▪ Ühine ettevõtlus-, teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni strateegia aitab kavandada valdkonnapoliitikaid terviklikult ning vähendada arengukavade/strateegiate arvu. Lisaks loodavates valdkondlikes arengukavades kavandatud ettevõtlus ja innovatsioonipoliitikad planeeritakse terviklikult üksteist täiendavalt kooskõlas ühise strateegiaga, täitmaks eesmärki, et iga valdkond panustab aktiivselt teadus-, arendus- ja

[25] Valdkonna arengukava koostamise kirjeldus ja sisunõuded on leitavad siit: https://sites.google.com/site/eelarvejuhend/3-strateegiline-planeerimine/2-3-valdkonna-arengukavade-protsess

innovatsioonitegevusse. Meetmete disainil lähtutakse tervikvaatest, arvestades teisi meetmeid.

- Poliitikate mõjususe suurendamiseks tuleb kavandada poliitikameetmeid koos teiste valdkonna ministeeriumitega, kellel on võimu mitmete instrumentide üle (nt maksupoliitika, valdkondlik teadmus jne). Tuleb eelistada ühiste programmide koostamist. Uue EL perioodi planeerimisel lähtuda meetmete disainil sihtgrupi ja teemade/valdkondade põhisest jaotusest, mitte ministeeriumitest või rahastusallikatest. Rahandusministeerium peab jätkama ühisprogrammide metoodika väljatöötamist, et soodustada seeläbi asutuste vahelist koostööd.
- Eesti hetke olukorda arvestades on vajalik strateegilise valiku tegemine, millist tüüpi ettevõtlust praegusel arenguperioodil on oluline kõige enam toetada.
- Strateegia koostamisel tuleb seada eesmärgiks vähendada dubleerivate teenuste osutamist samale sihtrühmale erinevate asutuste poolt.
- Vabariigi Valitsus on seadnud eesmärgiks vähendada arengukavade arvu ning arengukavade koostamise, ellu viimise ja aruandlusega seotud töömahtu. Seejuures on eesmärk korraldada riigi strateegilist planeerimist senisest tõhusamalt, paremini ja läbipaistvamalt.
- Eesmärkide seadmisel ja valdkondade arendamiseks meetmete kavandamisel on vaja pikaajalist vaadet, mis tugineks Eesti suhtelistele eelistele nii loodusressursside, tehnoloogiate kui oskuste ja teadmiste osas. Neist lähtuvalt tuleks kokku leppida prioriteetsed valdkonnad, milles innovatsiooni abil majandust edendada. Valdkondades, kus ettevõtted on (Põhjamaade) välisomanduses või kus teadus- ja arenduspotentsiaal on Põhjamaades oluliselt kõrgem kui Eestis teha koostööd Põhjamaade ja laiemalt ELiga.
- Ettevõtluse ja innovatsiooni strateegiline raamistik peab moodustama tugeva terviku ning aitama suurendada TAI poliitika mõjusust.
- Strateegia raames tuleb luua ühine programm või programmid, mis loovad raami ühisvastutuseks ettevõtluse ja innovatsioonipoliitika eesmärkide saavutamiseks.
- Ühise strateegia raames lepitakse kokku teadmus- ja tehnoloogiasiirde toetamise põhimõtted ning seotud osapoolte – tehnoloogia arenduskeskused (TAK), klastrid, regionaalsed kompetentsikeskused, teaduspargid jt – roll tehnoloogiasiirde toetamisel ja vastutused, eesmärgiga tagada toimiv tehnoloogia maaklerlus ettevõtluse ja teadusasutuste vahel.
- Ettevõtete teadus- ja arendustegevust (sh rakendusuuringud) soodustavate poliitikameetmete põhimõtted lepitakse uuel perioodil kokku, lähtudes ettevõtjate tulevikuvajadustest ning neile piiranguid leevendavalt, analüüsides ja võttes eeskuju parimatest praktikatest ning nende kohaldamise võimalustest Eestis ning arvestades seniseid õppetunde. Üheks võimalikuks eeskujuks teiste hulgas on hea näitena Hollandi TNO väikeettevõtjatele suunatud programm, milles VKE-deni jõudmiseks on defineeritud kolm etappi:

1. Diagnostika, mille jooksul TNO võimaldab ühe päeva tasuta tehnoloogia ja innovatsiooni konsultatsiooni VKE-le.
2. Teadmussiire (*Knowledge transfer*), mille jooksul
    a. Luuakse tehnoloogia klastreid, mille raames luuakse uus tehnoloogia grupile ettevõtetele, mille tulemusena on näha selgelt, kas antud tehnoloogia on sobiv kasutuselevõtuks;

    b. Koolitused ja seminarid, kus jagatakse infot oluliste arengute kohta, mis kogu sektorit mõjutama hakkavad;

	c. Ülevaade viimastest tehnoloogiatrendidest; d. Patenteeritud lahenduste pakkumine VKE-dele. 3. Teadmuse kasutamine (*knowledge application*), mille hulka kuuluvad "*Technology Seeks Entrepreneur*" programm, mille jooksul teadlased tutvustavad oma leiutisi ning kuulajatest VKE-d saavad leiutisega tutvuda. Samuti kuulub siia Tech Challenge ehk tehnoloogia väljakutse, mille jooksul on ühe nädala jooksul abiks mitmeid spetsialiste, kes näevad seda valdkonda tervikuna ja oskavad sellest lähtuvalt nõu anda.
Muudatuse maksumus	Ei eelda täiendavaid vahendeid.
Hinnanguline kokkuhoid (suurem tõhusus/mõjusus)	▪ Seatud eesmärkide saavutamise tõenäosuse kasv. ▪ Aitab vähendada dubleerivaid või sarnase sisuga meetmeid / teenuseid (juba kavandamise etapis) ning halduskoormust nii ettevõtjatele kui ka TA asutustele.
Rakendamise tähtaeg	1. Strateegia väljatöötamiskavatus - I kvartal 2019 2. Strateegia heaks kiitmine – IV kvartal 2020 3. Teadmus- ja tehnoloogiasiirde tervikvaade strateegia raames ja ettevõtete teadus- ja arendustegevuse toetamise sh rakendusuuringute kontseptsioon - IV kvartal 2020
Teenuste osutamisel seotud töötajate arvu muutus	Ei mõjuta töötajate arvu.
Mõju ja mõju avaldumisega seotud asjaolude kirjeldus	▪ Sidusam poliitikaplaneerimine. Aitab teha süsteemseid valikuid, millises osas riigi sekkumist vähendada või sekkumist fokuseerida. ▪ Arendustegevus ja innovatsioon ning ettevõtlus on orgaaniliselt seotud, mistõttu tihedalt seotud tegevuste planeerimine erinevates strateegiates on asjatu dubleerimine, samuti võimaldab strateegiate konsolideerimine sisukamat planeerimist valdkonnas tervikuna ning loob võimaluse koordinatsiooni tugevdamiseks ministeeriumite ja asutuste tasandil. ▪ Keskse eesmärgi (lisandväärtuse kasv) saavutamine on seda tõenäolisem, mida rohkem valdkondlikud strateegiad selle eesmärgi saavutamist toetavad. ▪ Väheneb arengukavade arv ning nende koostamise, ellu viimise ja aruandlusega seotud töömaht, mis võimaldab enam panustada sisusse. ▪ Kuigi Eesti ettevõtted on muutunud innovaatilisemaks ja teadmistepõhisemaks, siis jätkuvalt on probleemiks globaalsetes väärtusahelates osalemine, mis eeldab tugevamat võimekust ja oskusi väärtusahelates edasi liikuda. Ühtsem poliitikate kavandamine aitab luua väärtusahela arenguks vajalikke eeldusi. ▪ Kasvab ettevõtjate võimekus eesliini teadmust ja tipptasemel tehnoloogiaid üles leida, kohandada ja kasutusele võtta ja seeläbi liikuda teadmiste- ja tehnoloogiamahuka majandusstruktuuri suunas. Kasvab ülikoolide võime teadustöö tulemusi kommertsialiseerida. Pikemaajalises perspektiivis suurendab kasvav lisandväärtus maskubaasi ja seega riigi tulusid.

Ettepanek 1.2. Vähendada erinevaid koordineerivaid ja dubleerivaid kogusid, kuid määrata ettevõtlus-, innovatsiooni- ja teaduspoliitika kujundamise ja koordineerimise eest vastutaja

Probleem	▪ Strateegiate elluviimise juhtimine ja poliitikate koordinatsioon erinevate ettevõtluse ja innovatsiooni valdkonnaga seotud osapoolte vahel ei toimi piisavalt tõhusalt, et saavutada seatud eesmärke. ▪ Mitmed loodud komisjonid on oma koosseisus ja tegevustes dubleerivad ning teatud ülesandeid on võimalik tulevikus ühendada, tagamaks tõhusam koordinatsioon ning ajasääst osalistele. ▪ Eestis ei ole organisatsiooni või meeskonda või üksust, mis veaks ja vastutaks kogu Eesti innovatsiooni eest ning selline killustatus peegeldab ka tulemustes (Ettevõtlus- ja innovatsiooni valdkonna teenuste kasutajakeskse lahenduse ettepanekud tõhustamiskava raames, 2018). ▪ Eesti jaoks strateegiliselt oluliste ühiskondlike väljakutsete (nt sise- ja välisjulgeolek, energeetika, tervis) võiks luua alakomisjone, kuhu koondatakse kokku teadlased, vastutavate riigiasutuste juhid, ettevõtjate erialaliidud. Seda selleks, et panna erinevad osapooled koos probleeme sõnastama ja lahenduste otsimist koordineerima (Lember *et al* 2015: 46). ▪ Vastavalt Teadus- ja arendusnõukogu (TAN) otsusele 26.06.2018 tuleb pidada otstarbekaks tugevdada MKMi võimekust tehnoloogilise arendustegevuse ja innovatsiooni riiklikul suunamisel, sealhulgas nähes selleks ette täiendavaid ressursse RESi protsessi raames.
Vastutaja	Majandus- ja kommunikatsiooniministeerium koos Haridus- ja teadusministeeriumiga ja kaasates Rahandusministeeriumi
Muudetav tegevus	1. Uue ühise ettevõtlus- teadus- ja innovatsioonistrateegia koordineerimiseks ja ellu viimiseks luua üks koordineeriv komisjon, milles juhtroll on võrdsetel alustel jagatud Haridus- ja teadusministeeriumi ning Majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumi vahel ning mis kaasab asjaomased ministeeriumid ja sotsiaalpartnerid. Komisjonis mängivad olulist rolli mh teised valdkondlikud ministeeriumid, eelkõige Maaeluministeerium, Keskkonnaministeerium, Välisministeerium ja Kaitseministeerium, kes omavad olulist rolli ja ressursse ettevõtluse ja innovatsioonipoliitika kujundamisel Eestis.
Tegevuse muudatuse kirjeldus	Ühisel koordineerival komisjonil oleksid järgmised ülesanded: a) Strateegia elluviimisesse sisendi andmine ning osalemine Eestile oluliste ettevõtluse ja innovatsiooni valdkonna üleste suundade valikul ja eesmärgistamisel. Jälgida tegevuskava elluviimise ja eesmärkide saavutamise seisu ning teha ettepanekuid tegevuste tõhustamiseks ja tegevuskava uuendamiseks. b) Juhtimisvastutus. Ministeeriumid ja ettevõtluse ja innovatsiooni tugistruktuurid juhinduvad oma tegevustes komisjoni strateegilistest otsustest ja juhistest. Seejuures tuleb ministeeriumidele pakkuda stiimuleid avatud koostööks ning vastutuse võtmiseks. c) Keskne ja proaktiivne kommunikatsioon. Oluline on tõhustada strateegilisel tasandil kommunikatsiooni ja koordineerimist nii valdkonna sees kui valdkondade vahel (ettevõtluse ja innovatsiooni arendamise osas). Peab aitama läbi tõhusa kommunikatsiooni eri sektorite esindajatel ühtemoodi prioriteetsetest valdkondadest aru saada ja neid „omaks võtta“.

	Loodava komisjoniga on võimalik ühendada erinevaid olemasolevaid funktsioone ning seeläbi vähendada oluliselt dubleerivate komisjonide arvu. Komisjoni töösse on oluline kaasata ettevõtjate esindusorganisatsioone kui ka eksperte ja teaduse esindajaid, samuti ministeeriume. Loodav komisjon luuakse seniste komisjonide asemel või nende funktsioone juba olemasoleva komisjoni alla koondades (hetkel on moodustatud eraldi komisjone, millel on palju kattuvaid ülesandeid nt innovatsioonipoliitika komisjon, teaduspoliitika komisjon, majanduse valdkondlik komisjon, nutika spetsialiseerumise juhtkomitee, arengukavade juhtkomisjonid, Eesti Teadus- ja Arendusnõukogu jne). Teisi koordineerivaid kogusid nimetatud komisjoni kõrvale ei moodustata (va vajaduspõhised nõuandvad kogud).
Muudatuse maksumus	Ei eelda täiendavaid vahendeid.
Hinnanguline kokkuhoid (suurem tõhusus/mõjusus)	Strateegiate elluviimise juhtimine ja poliitikate koordinatsioon erinevate ettevõtluse ja innovatsiooni valdkonnaga seotud osapoolte vahel on tõhus ja toetab valdkonna eesmärkide saavutamist. Osalemiskoormuse vähenemine komisjoni liikmetele erinevate kogude killustatuse ja arvukuse vähenemise kaudu Ettevõtluse ning innovatsiooni tugistruktuuride kvaliteetsem ja mõjusam juhtimine.
Rakendamise tähtaeg	2019
Teenuste osutamisel seotud töötajate arvu muutus	Ei lisandu täiendavaid töötajaid.
Mõju ja mõju avaldumisega seotud asjaolude kirjeldus	▪ Muudatus peab aitama tõsta haruministeeriumide rolli ettevõtlus- ja innovatsioonipoliitika kujundamisel ja elluviimisel omas valdkonnas. ▪ Keskne tugevam koordinatsioon loob võimaluse terviklikumaks poliitikakujundamiseks ning peab aitama vältida samasisuliste meetmete ja teenuste kavandamist ning samas looma eeldusi ühisteks algatusteks ministeeriumide vahel.

Ettepanek 1.3. Ettevõtluse ja innovatsiooni valdkonnas tulemusjuhtimissüsteemi ulatuslikum rakendamine ja aruandluse automatiseerimine

Probleem	Strateegiate ja arengukavade paljususest tuleneb eesmärkide paljusus ja eri valdkondade strateegiate vähene sidusus. Ettevõtlusega seotud eesmärke kajastatakse mitmetes strateegiates. Eesmärgid on erinevalt sõnastatud, erineva fookusega ega ole kantud ühtsetest kokkulepitud eesmärkidest. Eesmärkidele on strateegiates lisatud mõõdikuid, millede seas on väga erineva kvaliteediga mõõdikuid ning iga strateegia eest vastutav ministeerium tegeleb nö „oma“ mõõdikute seiramisega ja aruandlusega. Asutustelt oodatakse samade ressursside piires töö tõhususe (maksumaksja seisukohast), teenusega rahulolu kui ka teenuse kättesaadavuse võrdsuse (teenuse tarbija seisukohalt) kasvu. Puudub võrreldavus, et hinnata asutuse edukust vastanduvate eesmärkide optimeerimisel. Valdkondlike arengukavade kohta valmivad aastaaruanded on keerukalt võrreldavad, killustunud, nende koostamise ja kooskõlastamise protsess on ajamahukas ning nad

	peegeldavad olukorda viiteajaga. Poliitikakujundajatel ja ka laiemal avalikkusel puudub ülevaatlik info teenuste ja meetmete rakendamise hetkeseisust ja tulemuslikkusest. Puudub ka ülevaade kesksete ettevõtluseesmärkide saavutamisest läbi erinevate strateegiate. Poliitika peamiseks tagasisidemehhanismiks on teadussüsteemi arenguid ning ettevõtete finantsnäitajaid kirjeldavad üldised, omavahel lahus olevad näitajad (nt publikatsioonide arv, lisandväärtus töötaja kohta). Paremini tuleks hinnata impordist ja ekspordist tekkivat lisandväärtust ja meie tegelikke sihtturge.
Vastutaja	1) Rahandusministeerium, kaasates Statistikaametit ja haruministeeriume 2) Majandus- ja kommunikatsiooniministeerium ning Haridus- ja teadusministeerium, kaasates Rahandusministeeriumi, Maaeluministeeriumi, Haridus- ja Teadusministeeriumi
Muudetav tegevus	1) Valitsusasutuste (ministeeriumid ja nende haldusala asutused) aruandluse automatiseerimine ja reaalajas jälgitavaks muutmine. Selleks otstarbeks vastava monitoorimise rakenduse loomine, mis koondaks olemasoleva info ühtsesse vaatesse erinevate mõõdikute lõikes. Selliselt kaoks vajadus täiendavaks aruandluseks, kuna ülevaade mõõdikute lõikes on reaalaajas kõigile nähtav. Valdkondlike arengukavade täitmise ja seirearuannete esitamise kaotamine (Vabariigi Valitsuse määruse „Strateegiliste arengukavade liigid ning nende koostamise, täiendamise, elluviimise, hindamise ja aruandluse kord“ § 7 ja 8 muutmine). Antud punkti tuleb vaadata koos tegevuspõhisele riigieelarvele ülemineku toetamiseks loodavate arendustega. Tuleb siiski silmas pidada, et poliitika kujundamisel on oluline poliitikaseire ja hindamine, milleks aruandlus on sisend. Automatiseeritud aruandlus ei kaota poliitikaseire ja hindamise vajadust, vaid loob paremad võimalused tõsta selle kvaliteeti. 2) Ühisstrateegia raames arendada edasi ettevõtluse ja innovatsiooni tugistruktuuride töö tulemuslikkuse mõõtmise süsteemi. Seada tugistruktuuridele võtmemõõdikud (*KPI – key performance indicators*), mille pinnalt oleks võimalik hinnata panust ühiskonda kui ka võrrelda tugistruktuure omavahel. Samuti jätkata ettevõtluse, teaduse ja innovatsioonivaldkonna mõõdikute arendamist, tagamaks nende maksimaalne sobivus seatud strateegiliste eesmärkide saavutamise edukuse hindamiseks. Kasutada majanduse struktuurimuutuse sihtmõõdikutena näitajaid, mis on tugevas korrelatsioonis majanduse (või selle teatava osa) tootlikkuse või ekspordivõimega (nt lisandväärtus või selle kasv töötaja/tunni kohta). Üle vaadata ja vajadusel muuta avaliku sektori poolt rahastatava TA kommertsialiseerimise maht, mõõdikud ja sihttasemed. Sobivad mõõdikud töötatakse välja või arendatakse edasi sh kaasates vajadusel valdkonna eksperte.
Tegevuse muudatuse kirjeldus	▪ Erinevatest ettevõtlus- ja innovatsioonipoliitika toetusmeetmete, finantsinstrumentide ja teenuste (kokkuvõtvalt teenused) mõõdikutest/indikaatoritest ja nende kohta kogutavatest andmetest tekitatakse avalik vaade, mis näitab jooksvalt reaalajas Eesti ettevõtluse hetkeseisu. Avalik vaade (nn juhtide töölaud) peaks võimaldama vastavalt kasutaja vajadusele grupeerida andmeid nii üksikute valdkondade kui majandusharude lõikes, samuti erinevate ajaperioodide lõikes. ▪ Aruandluse automatiseerimine võimaldab arendada kvaliteetset poliitika seiret ja hindamist ning koostada erinevaid võrdlusanalüüse, mille eesmärgiks on teha kindlaks kõige tulemuslikumalt toimivad teenused ning leida moodused parima praktika kasutamiseks kõigis sellesarnast teenust pakkuvates asutustes. Analüüsi

	tulemusi on võimalik rakendada asutuste töö koordineerimisel, et viia vastavusse ressursside ja ülesannete jaotus. ▪ Koostööks ning vastutuse võtmiseks on vajalik luua stiimuleid sh leppida kokku iga asutuse tegevused ja eesmärgiks seatavad väljundid ettevõtluse ja innovatsiooni eesmärkide saavutamisel. Eesmärkide täitmise saab vajadusel siduda asutuste tulemusrahastamisega. ▪ Toetuse andmise ja teenuse pakkumise eesmärgist tulenevalt tuleb kokku leppida, mis on või võiks olla toetuste administreerimise tõhususe kriteeriumiks. Toetuse taotlemise ja menetlemise halduskoormus ja ajakulu peab olema minimaalne nii taotlejale kui menetlejale. Tõhusust võib hinnata näiteks taotluste menetlusaja, meetmete ja taotluste administreerimise kulu ühe euro toetuse summa kohta või mõne muu näitaja või erinevaid näitajaid koondava nn kompleksnäitaja abil. Samuti võib võrrelda administreerimise otsest rahalist kulu ja ettevõtja ajakulu toetuse mõjuga. Lisaks tõhususe näitajatele peab riik seirama süsteemide toimimise tulemuslikkust. ▪ NB! Teaduse baasfinantseerimise puhul juba tähtsustatakse teadus- ja arendusasutuste ja ettevõtete vahelisi ettevõtluslepinguid senisest enam (ning teadusartikleid senisest vähem), kuid selle muudatuse mõju avaldumine võtab aega.
Muudatuse maksumus	Punkt 1 monitoorimisrakenduse loomise (sh analüüs mõõdikute ja süsteemi välja töötamiseks) on hinnanguliselt 500 000 eurot (täpsustub hanke käigus). Teatud vahendid on kavandatud Statistikaameti eelarves / investeeringutes. Punkt 2 ei eelda täiendavaid vahendeid, sest vahendid on kavandatud RITA programmi tegevus 4 raames.
Hinnanguline kokkuhoid (suurem tõhusus/mõjusus)	Muudatus võimaldaks muuta oluliselt tõhusamaks riikliku strateegiate täitmise jälgimise, vähendaks strateegiate täitmise aruannete koostamise ajakulu ning halduskoormust avalikule sektorile tervikuna. Pikemas perspektiivis võimaldab aruandluse parem kvaliteet paremaid juhtimisotsuseid ning teadlikumaid valikuid, millistest toetussuundadest ja meetmetest loobuda. Otsene kokkuhoid avaliku sektori halduskoormuse vähenemise kaudu on hinnanguliselt 80 000 eurot aastas.
Rakendamise tähtaeg	1) II kvartal 2020 2) IV kvartal 2020
Teenuste osutamisel seotud töötajate arvu muutus	Aitab vähendada avaliku sektori halduskoormust ja töötajate arvu.
Mõju ja mõju avaldumisega seotud asjaolude kirjeldus	▪ Kasutaja rahulolu suurenemine. ▪ Kvaliteetsemad juhtimisotsused. ▪ Avaliku sektori halduskulude vähenemine. ▪ Reaalajas kättesaadav statistika meetmete rakendamise ja tulemuslikkuse osas. ▪ Suureneb asutuste tähelepanu tõhusale ja tulemuslikule toimimisele. ▪ Asutustel võimalik vahetada kogemusi, jagada juhtimise parimaid praktikaid. ▪ Suureneb asutuste toimimise läbipaistvus.

Teema 2: Asutuste rollides selgem tööjaotus – ettevõtja läbib riigilt toe saamiseks ühe teekonna[26]

Ettepanek 2.1. Korrastada ettevõtlust ja innovatsiooni edendavate asutuste ülesanded

Probleem	▪ Eesti avaliku halduse süsteemi iseloomustab valdkondlik spetsialiseerumine, kus ministeeriumid suunavad poliitika kujundamist ja elluviimist oma valitsemisalas. Ühelt poolt võimaldab detsentraliseeritud avaliku halduse korraldus valdkondliku kompetentsi koondamist, kiiremat ja paindlikumat tegutsemist selge vastutusega ülesannetes ning koordineerimistegevustele kuluva ressursi kokkuhoidu. Teiselt poolt soodustab see valitsemisalade vaheliste erinevuste (nii kultuuriliste kui ka struktuuriliste) süvenemist ja muudab raskeks mitmeid võimkondi haaravate või ebaselge kuuluvusega probleemide lahendamise. Paraku on praktikas peaaegu kõik olulisemad valitsemisprobleemid mitmetahulised ja eeldavad erinevate asutuste koostööd (PwC 2016, 24). Teadus-, arendus- ja innovatsioonipoliitika juhtimise struktuuri tugevale killustumisele Eestis on viidatud mitmetes analüüsides (Suurna ja Kattel, 2010; Karo ja Kattel, 2015; Kattel ja Stamenov 2017). Suurem koostöö ja koordineerimine strateegilisel tasandil, selgem ja pikaaegsem prioriteetide seadmine aitab vähendada ka killustumist rakenduslikul ja tugisüsteemi tasandil. ▪ Oleme Eesti majandusega siirdunud või siirdumas innovatsioonipõhisele / teaduspõhisele arengutsüklile, kus on muutunud üha olulisemaks teemaks nõrkused ettevõtete positsioneerumises ja klasterdumises. Vähesed investeeringud innovatsiooni, eriti tooteinnovatsiooni ja nõrgad ettevõtete ja ülikoolide vahelised seosed (Terk 2018) eeldavad ka riigi tugisüsteemide muutust, et vastata senisest enam nendele väljakutsetele. ▪ Oluline on eraldada arendustegevused (kompetentsikeskused) ning toetuste rakendamisega seotud tugitegevused (väljamaksed, raamatupidamine jms), mida annab vajadusel konsolideerida, kuna need tegevused on iseloomult erinevad.
Vastutaja	Punktid 1 ja 2. Majandus- ja kommunikatsiooniministeerium, kaasates Rahandusministeeriumi, Haridus- ja teadusministeeriumi, Maaeluministeeriumi, Sotsiaalministeeriumi, Keskkonnaministeeriumi, Kultuuriministeeriumi, Kaitseministeeriumi Punkt 3. Rahandusministeerium, kaasates Majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumi, Haridus- ja teadusministeeriumi, Maaeluministeeriumi, Sotsiaalministeeriumi, Keskkonnaministeeriumi, Kultuuriministeeriumi.
Muudetav tegevus	1) Ettevõtluse, arendus- ja innovatsioonitegevuste ja ekspordi toetamisel lähtuda, et ettevõtja läbib riigi toe saamiseks ühe teekonna (nähtamatu, kuid tugevate valdkondlike kompetentsidega riigi tugistruktuur). Sellest lähtudes luua koos uue ühisstrateegiaga ettevõtluse ja innovatsiooni valdkonnas teenuspõhised kulumudelid, mis lähtuvad kliendikesksest väärtuspakkumisest. 2) Koondada ettevõtlusalane nõustamistegevuse alane kompetents EASi ning maakondlikesse arenduskeskustesse ning teised ettevõtlust ja innovatsiooni toetavad asutused kujundada valdkondlikeks kompetentsikeskusteks.

[26] Ühtse klienditeekonnana mõeldakse olukorda, kus ettevõtja saab kogu info ühest kohast, sõltumata teenust pakkuvast organisatsioonist, samuti nt toetuse taotlemisel, seejuures edastamata andmeid, mis riigil juba ettevõtja kohta olemas on.

	3) Regionaalsete kontorite ühendamise võimaluste analüüs sh võimalikud sünergiad riigimajadega (PRIA, Keskkonna Investeeringute Keskus, Maakondlikud Arenduskeskused jt). Täpsem rakenduskava töötatakse välja riigimajade loomise kontseptsiooni rakendamisel.
Tegevuse muudatuse kirjeldus	Ühtse klienditeekonna lähenemine võimaldab selgemalt kujundada erinevate asutuste rolli teenuse osutamisel – valdkonnapõhine kompetentsiasutus, sihtrühmapõhine kompetentsiasutus ja tugiteenuste osutamise kompetentsiasutus. Asutuste rollid tuleb määratleda uue arengukava valguses ja selle rakendamise parimaks toetamiseks. Väikeriigi kontekstis tuleb loobuda samasisuliste võimekuste dubleerivast arendamisest ning leida võimalusi parima kompetentsi kasutamiseks riigiüleselt. Vastava valdkonna ministeeriumide asutustel (nõukogudel) arutada antud küsimust mh strateegiate uuendamisel. Viia läbi järgmised muudatused: 1) Ettevõtluse, arenduse, innovatsiooni ja ekspordi nõustamistegevuse alast kompetentsi arendatakse ja koondatakse EASi ja maakondlikesse arenduskeskustesse, vastavalt kliendisegmendile (teised asutused loobuvad samalaadse võimekuse iseseisvast väljaarendamisest - va põllumajandusettevõtlus, mille arendamine toimub Maaeluministeeriumi eestvedamisel). EASi kliendihaldurid on personaliseeritud toetuste puhul põhiliseks riigipoolseks kontaktiks, MAKi konsultandid on esmaseks kontaktiks alustavale ning regionaalsele ettevõtjale. Kompetentsasutuste kaetavate valdkondade indikatiivne jaotus on järgnev, kuid seda saab teostuse käigus kooskõlas uue arengukavaga täpsustada: a. Ettevõtete arendustegevuse, innovatsiooni ja ekspordi soodustamine, ettevõtjate esmane kontakt riigiga – Ettevõtluse Arendamise SA (EAS); b. Rahastamisvahendid – SA Kredex / Maaelu Edendamise SA; c. Haridus – SA Innove; d. Taristu / keskkond – SA Keskkonna Investeeringute Keskus (KIK); e. Põllumajandus / maaelu / toidutööstus – PRIA; f. Teadus- ja arendustegevus – SA Eesti Teadusagentuur; g. Alustavate ja regionaalsete tegutsevate ettevõtjate nõustamine – Maakondlikud Arenduskeskused (MAK). Lisaks on teatud asutused seotud erinevate teenustega, mis ei ole toetused, nt järelevalve, lubade menetlemine, OSKA süsteemi rakendamine jms, millega on seotud olulised süsteemi osad, nt TTJA, Äriregister jt, kuid käesolev ettepanek käsitleb valdkonnapõhist spetsialiseerumist. 2) Riigihalduse optimeerimise käigus analüüsida erinevate asutuste regionaalsete kontorite ühendamise võimalusi (PRIA, Keskkonna Investeeringute Keskus, Maakondlikud arenduskeskused jt). Vastavalt kulumudelile analüüsida, kas tõhusust annaks teenuse osutaja muutmine, säilitades valdkondlikku kompetentsi kaasamise olulistes etappides (taotluste hindamine, mõjude hindamine jne).
Muudatuse maksumus	Tegevus 2 hinnanguline maksumus on hinnanguliselt 60 000 - 80 000 eurot.

Hinnanguline kokkuhoid (suurem tõhusus/mõjusus)	Tõhusam ja mõjusam poliitikakujundus. See loob info, mis võimaldab vältida dubleerimist, mis on osaliselt tingitud tänasest eelarvejaotusest. Võimalus vähendada teenuse osutamise kulusid. Ettevõtluse ja innovatsiooni valdkonna teenuste kaardistamisel selgus, et 12% teenuste / funktsioonide puhul toimub asutuste vahel dubleerimine, mis moodustab aastas hinnanguliselt 10 miljonit eurot. Teenuste osutamise koondamine ühte kompetentsasutusse võimaldab vähendada 10-15% tänaseid halduskuludest. Loobutakse eraldiseisvate ettevõtlusnõustajate ja –kompetentsi väljaarendamisest (Töötukassa, Eesti Teadusagentuur, Archimedes, Keskkonna Investeeringute Keskus). Riigimajade loomise kontseptsiooni raames on hinnatud, et kontorite võrgu korrastamine aitab vähendada riigi püsikulusid 1 mln eurot aastas.
Rakendamise tähtaeg	2020
Teenuste osutamisel seotud töötajate arvu muutus	Ühtlustuvad teenuste tingimused ja nendega seotud protsessid. Samuti võimalus asutuste regionaalset võrku optimeerida.
Mõju ja mõju avaldumisega seotud asjaolude kirjeldus	▪ Selgem ja koordineeritum juhtimine, milles säilib sisuline kompetents valdkondlikes asutustes (ettevõtluse tugistruktuuri erinevad sihtasutused). ▪ Killustumise vähenemine teenuse kasutaja vaates. ▪ Parem teadmine teenuse osutamise kuludest võimaldab optimeerida teenuse osutamist. ▪ Asutuste suurem sünergia potentsiaal - kui asutused on füüsiliselt ühes asukohas, siis see soodustab suuremat koostööd. Sama valdkonna sees on tihtipeale asutuste klientide osas kattuvusi, mis võimaldab rohkem omavahel koordineeritult osutada teenuseid.

Ettepanek 2.2. Vähendada dubleerimist asutuste vahel ja delegeerida teenuse osutamist erasektorile

Probleem	Vabariigi Valitsus on seadnud eesmärgiks vähendada dubleerimist ministeeriumite ja riigiametite vahel, ülereguleerimist ja bürokraatiat avalikus sektoris. Riigikontrolli (2014) hinnangul pärsib innovatsioonitoetuste mõju riikliku innovatsioonipoliitika killustatusest tulenev vastutuse hajumine ning toetustega oodatava mõju määratlemata jätmine. Tõhustamiskava raames kaardistati ettevõtluse ja innovatsiooni valdkonna teenused ning mh küsiti infot võimaluse kohta delegeerida teenuse osutamine osaliselt või täielikult era- või kolmandale sektorile. Kaardistuse tulemus näitas, et 15% teenuste puhul on võimalus teenuste osutamise üle andmiseks erasektorile, kuid see eeldab asutuste poolt põhjalikumat analüüsi ja protsesside muudatusi. Rahastamist tuleks vaadelda kui tagastuva tulu ootusega investeerimisportfelli. Avalike teenuste osutamisel keskendutakse eelkõige eelarvevahendite kasutamisele ja suhteliselt vähe pööratakse tähelepanu teenusest oodatud kasule võrrelduna tehtud investeeringuga.
Vastutaja	Majandus- ja kommunikatsiooniministeerium, kaasates Haridus- ja teadusministeeriumi, Sotsiaalministeeriumi, Rahandusministeeriumi

Muudetav tegevus	Meetmete vahehindamisele tuginedes viia läbi analüüs teenuste muutmiseks / dubleerimise kaotamiseks / osutamise üleandmiseks erasektorile (sh piloteerimine) või teenuse osutamise loobumiseks.
Tegevuse muudatuse kirjeldus	Meetmete vahehindamise tulemused ning neist lähtuvad ettepanekud esitatakse II kv 2019 Majandusarengu komisjonile. Teenuse osutamisega seotud asutused analüüsivad võimalusi teenuse üleandmiseks erasektorile või dubleerimise vähendamiseks riigiasutuste vahel. Töö läbiviimise aluseks saab kasutada tõhustamiskava ettevalmistuse käigus läbi viidud ettevõtluse ja innovatsiooni funktsioonide ja teenuse kaardistuse materjale. Tuginedes ettevõtluse ja innovatsiooni valdkonna funktsioonide ja teenuste kaardistuse tulemusele, on võimalusi erasektorile teenuse osutamise üleandmiseks mahus 13,5 mln eurot ja riigisiseselt asutustevahelise dubleerimise vähendamiseks 10,1 mln euro ulatuses. Täpsemad ettepanekud formuleeritakse pärast meetmete vahehindamist.
Muudatuse maksumus	Ministeeriumide ja asutuste tööaeg.
Hinnanguline kokkuhoid (suurem tõhusus/mõjusus)	Kasvab meetmete elluviimise efektiivsus ning meetmete eesmärgina seatud mõju saavutamise tõenäosus. Väheneb võimalik dubleerimine.
Rakendamise tähtaeg	Esitada analüüsi tulemused ja ettepanekud II kv 2019 Vabariigi Valitsuse majandusarengu komisjonile
Teenuste osutamisel seotud töötajate arvu muutus	Mõju avaldub konkreetsete toetusmeetmete muudatuste ja loobumisettepanekute esitamisel. Ettepaneku rakendamine loob eelduse töötajate arvu vähendamiseks.
Mõju ja mõju avaldumisega seotud asjaolude kirjeldus	▪ Võimalik vähendada avaliku sektori kulutusi ning parandada teenuse osutamise kvaliteeti ja tehtud investeeringute tulemuslikkust. ▪ Meetmetes seatud eesmärkide saavutamise paranemine. ▪ Meetmete tõhusam ja eesmärgipärasem rakendamine.

Ettepanek 2.3. Ühtse kontaktpunkti loomine (veebivärav) ning e-teenuste kasutajakeskus teemaks nr 1

Probleem	Toetuste taotlemiseks on Eestis enam kui 10 erinevat infosüsteemi, mida paralleelselt arendatakse ja millele vahendeid suunatakse, samas need pakuvad kas osaliselt või täielikult sarnast teenust – see on riigile kulukas ja ebaefektiivne ning kliendi vaatest selgelt ebamõistlik. Samu vahendeid saaks kasutada sisulise teenuse pakkumiseks. Asutuste e-keskkonnad on üles ehitatud eri põhimõtetel, veebid on toetuskesksed ning ei kajasta laiemaid riiklikke eesmärke ning e-taotluste keskkonnad on eraldiseisvad ning samuti väga erinevad. See tähendab, et ettevõte peab igas keskkonnas õppima kasutamist ning ühtlasi sisestama samu andmeid eri keskkondadesse, kui tal on võimalus erinevatest asutustest toetust taotleda. Toetuste süsteemis esineb ka dubleerimist ning lünki, mis ei ilmne jooksvalt, sest nende kohtade leidmine ei ole kellegi ülesanne.

Vastutaja	Majandus- ja kommunikatsiooniministeerium, kaasates Maaeluministeeriumi, Rahandusministeeriumi, Keskkonnaministeeriumi, Haridus- ja teadusministeeriumi, Kultuuriministeeriumi, Sotsiaalministeeriumi
Muudetav tegevus	Erinevate asutuste infoteenuste konsolideerimine nn ühtseks teenusletiks, kust klient (ettevõtja) saab kogu vajaliku info ning suunatakse sobivat teenust tarbima, mis ettevõtja vajadusele enim vastab, sõltumata sellest, milline organisatsioon ettevõtluse tugistruktuurist teenust pakub.
Tegevuse muudatuse kirjeldus	Ministeeriumid koostöös ja EASi eestvedamisel konsolideerivad enda pakutavad infoteenused selliselt, et ettevõtjale tekib üks kontaktpunkt, milles tema arenguvajadusele leitakse sobiv meede sobivast ettevõtluse tugiorganisatsioonist, arvestades ideaalis ka eraturu teenusepakkujaid. Sõltuvalt arenduse ulatusest võib antud infoväravat kasutajamugavuse suurendamiseks edasi arendada selliselt, et see arvestaks kliendi profiili (nt EMTAK, suurus, regioon). Nt kuvatakse süsteemi poolt automaatselt vaid need teenuseid, mida kliendil on õigus saada. Teenuste akendes avanevad vormid on juba eeltäidetud kogu informatsiooniga, mis avalikul sektoril olemas. Kui toetusvõimaluste kohta on info leitud, on ettevõtjal võimalik saada juba vastavast asutusest täpsemat teavet, konsultatsiooni, nõustamist jne. Infosüsteem peaks kajastama kõiki pakutavaid toetusvõimalusi (mitte ainult struktuuritoetusi) ning seda riiklike ettevõtluseesmärkide lõikes. Infoleti rajamisel tuginetakse Soome jt Põhjamaade kogemusele. Asutused peavad senisest regulaarsemalt ja süsteemsemalt tegelema teenuste kasutajakesksuse parandamisega.
Muudatuse maksumus	100 000 eurot (ühtse infoleti loomine)
Hinnanguline kokkuhoid (suurem tõhusus/mõjusus)	Kasutajale / kliendile tekib üks infovärav riigi teenustele. Paraneb rahulolu teenuste kättesaadavusele ning aitab vähendada halduskoormust nii avalikule kui ka erasektoril. 15% asutuste veebilehtede arenduskuludest. Pikemas perspektiivis võimaldab asutustel loobuda täielikult oma süsteemide väljaarendamisest.
Rakendamise tähtaeg	II kv 2019 avatakse ühtne infolett
Teenuste osutamisel seotud töötajate arvu muutus	Ei muutu.
Mõju ja mõju avaldumisega seotud asjaolude kirjeldus	▪ Loodud ühtne kontaktpunkt ettevõtjale, kes saab kogu info riigi pakutavatest teenustest ühest kohast ja ühelt klienditeenindajalt. Suureneb selgus ja läbipaistvus. ▪ Loob eeldused edaspidiseks koostöö süvendamiseks ja vajadusel konsolideerumiseks erinevate.

Teema 3. Rohkem erasektori investeeringuid teadus- ja arendustegevusse

Ettepanek 3.1. Ettevõtluskeskkonna rahvusvahelise konkurentsivõime tõstmine

Probleem	Eesti ettevõtluskeskkonnas on rahvusvahelises võrdluses teatud kitsaskohad, mis tuleks ületada, nt pankrotiprotseduurid ja väikeosanike kaitse. Väikeosanike õigused ja maksejõuetusmenetlus on teemad, milles Eesti paistab rahvusvahelises võrdluses tagasihoidlik välja, mis tähendab, et tegu on oluliste kitsaskohtadega Eesti ettevõtluskeskkonna konkurentsivõimes. Maksejõuetuse osas asus Eesti 2018 *Doing Business* ülevaates 190 riigi võrdluses 44. ja väikeosanike õiguste kaitses 76. kohal. Kavandatud muudatus hõlmaks terviklikku maksejõuetusmenetluse ja ühinguõiguse revisjoni, mis seadusandlike muudatuste abil väljatoodud kitsaskohad likvideeriks. Eesmärgiks seada, et mõlemas kategoorias tõuseks Eesti *Doing Business* ülevaates maailma esikümnesse. Riikide konkurentsivõimet käsitlevas *World Economic Forum* raportis on Eesti kitsakohad seotud äri keerukuse ja innovatsiooniga. Sellest tulenevalt on vaja koostada tegevuskava meetmetest ja tegevustest, mis aitaks Eestil oma konkurentsipositsiooni, võrreldes teiste riikidega parandada. Suurema sünergia ja mõjususe tagamiseks koostatakse see osana uuest ettevõtluse ja innovatsiooni ühendstrateegiast.
Vastutaja	1. Justiitsministeerium, kaasates Majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumi, Rahandusministeeriumi 2. Majandus- ja kommunikatsiooniministeerium, kaasates Haridus- ja teadusministeeriumi ning Rahandusministeeriumi.
Muudetav tegevus	1. Õigusliku regulatsiooni muutmine, mis käsitleb maksejõuetust ja väikeosanike õigusi (mõõdik: Eesti positsioon vastavas *Doing Business* alakategoorias). 2. Äri keerukuse ja innovatsiooni kitsaskohtade ületamiseks *World Economic Forum* raportis luuakse terviklik kontseptsioon sisendiks uude ühendstrateegiasse.
Tegevuse muudatuse kirjeldus	▪ Tegeletakse makseraskuste varajase hoiatussüsteemi arendamisega ja aidatakse kaasa ajutiste makseraskuste puhul kohtueelsete lahendusviiside tõhustamisele. Ühinguõiguse revisjoni raames tehakse ettepanekud väikeosanike õiguste kaitse parendamiseks. Maksejõuetuse revisjoni käigus esitatakse ettepanekud menetluse optimaalsemaks läbiviimiseks ja võlgade tagasisaamise mahu suurendamiseks.
Muudatuse maksumus	Tööjõukulud.
Hinnanguline kokkuhoid (suurem tõhusus/mõjusus)	Eesti konkurentsivõime kasvab, mis toob kaasa eeldatavalt ka investeeringute suurenemise ning tootlikkuse ja maksutulu kasvu pikemas perspektiivis.
Rakendamise tähtaeg	1. I kv 2020 2. II V kv 2020
Teenuste osutamisel seotud töötajate arvu muutus	Töötajate arv ei muutu.

Mõju ja mõju avaldumisega seotud asjaolude kirjeldus	▪ Olulisim mõju on ettevõtjat soodustav ettevõtluskeskkond. ▪ Eesti ettevõtluskeskkonna rahvusvahelise konkurentsivõime kasv. ▪ Suurenenud välisinvesteeringud. ▪ Suurem maksutulu.

Ettepanek 3.2. Maksusüsteemi konkurentsivõimelisuse analüüs (teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni soodustamine)

Probleem	Eesti konkurentsivõime kava „Eesti 2020“ on seadnud eesmärgiks saavutada teadus- ja arendustegevuse (TA) investeeringute suurendamine 3%ni SKP-st (sh 2% erasektoris). Seni ei ole Eesti suutnud saavutada erasektori TA investeeringute kasvule seatud sihti. Erasektori teadus- ja arendustegevuse investeerimise mahu poolest jääb Eesti maha nii ELi kui ka OECD riikide keskmisest. Eesti ettevõtete kulud teadus- ja arendustegevusele on vähenenud viimastel aastatel. Kui 2011. aastal ulatusid ettevõtete kulud TA-le 1,46%ni SKP-st, siis aastaks 2016 langesid need 0,66%ni. OECD andmetel on Eesti OECD üks väheseid riike, kus puudub spetsiaalselt TA-tegevustele suunatud maksusoodustus. Samas tuleb arvestada, et paljudes riikides soodustatakse TA-tegevusi ettevõtte kasumi tulumaksu vähendamise kaudu. Eesti maksusüsteemis on ettevõtete kasum maksustamata kuni dividendide väljamaksmiseni. Kuna kasumi innovatsiooni tagasi investeerimine juba on tulumaksuvaba, siis ei saa sellest teha ka täiendavat soodustust. Sellegipoolest on TA-investeeringud selle reegli alusel võrdväärsed iga muu investeeringuga, sh kinnisvarainvesteeringutega, ning TA-suunalised investeeringud ei ole eraldi soodustatud. Kuigi ka OECD liikmesriikide vahel puudub konsensus, kas TA-maksusoodustused ergutavad TA-investeeringuid või mitte, siis on tõenäoline, et vastava soodustuse loomisel kasvab TA-investeeringuid raporteerivate ettevõtete hulk.
Vastutaja	1. Maksusüsteemi konkurentsivõimelisuse analüüsi eest vastutab Rahandusministeerium koostöös Majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumi ja Haridus- ja teadusministeeriumiga. 2. Võimalike maksumuudatuste ettepanekute ja nende mõjuanalüüsi eest vastutab Majandus- ja kommunikatsiooniministeerium.
Muudetav tegevus	1. Maksusüsteemi konkurentsivõimelisuse analüüsi läbiviimine (Konkurentsivõime kava „Eesti 2020“ elluviimise tegevuskava raames, Vabariigi Valitsuses kinnitatud 26.04.2018) kaalumaks erinevate poliitikainstrumentide rakendamise mõju ja kulukust võrreldes teiste poliitikainstrumentidega (toetus, rahastamisvahend). Analüüsi kasutatakse sisendina uue arengukava koostamisel ja TA-investeeringuid soodustavate meetmete kulude hindamiseks. 2. Tuleb läbi viia analüüs, eesmärgiga hinnata, kas ja milliste muudatuste tegemisel maksusüsteemis suureneksid oluliselt erasektori investeeringuid teadus- ja arendustegevusse. Lisaks peab hindama võimalikke TA-investeeringute oodatava kasvu põhjuseid ja mõjusid.
Tegevuse muudatuse kirjeldus	Viiakse läbi maksusüsteemi tervikanalüüs ettevõtlus- ja innovatsioonisõbraliku maksukeskkonna parandamiseks, sealhulgas soodustamaks lisandväärtuse ja teadmusmahuka ettevõtluse kasvu.

	Analüüs viiakse läbi eelistatavalt olemasolevate uuringute baasil, võttes arvesse ka keskkonna- ja energiatasud ja –maksud. Analüüs käsitleb muuhulgas küsimust, kas teadus- ja arendustegevust soodustavate maksumeetmete olemasolu suurendaks oluliselt erasektori teadus- ja arendustegevuse intensiivsust.
Muudatuse maksumus	Tööjõukulud, võimalik väline ekspertiis 80 000 eurot.
Hinnanguline kokkuhoid (suurem tõhusus/mõjusus)	Muudatus ei too lühiajalises perspektiivis kulude kokkuhoidu, küll aga suurendab pikemas perspektiivis tulude kasvu.
Rakendamise tähtaeg	Lähteülesande koostamine IV kv 2018. a. Tervikanalüüsi tulemusi tutvustatakse avalikkusele III kv 2019. a.
Teenuste osutamisel seotud töötajate arvu muutus	Ei muutu.
Mõju ja mõju avaldumisega seotud asjaolude kirjeldus	▪ Analüüsi tulemusel on võimalik riigil hinnata toetuste ja maksuerisuste mõju ja rakendamise maksumust ning seeläbi valida kõige sobivaimad instrumendid eesmärkide saavutamiseks. ▪ Võimaldab teadmiste põhiselt ja pikemaajaliselt kujundada stabiilset ettevõtlust ja innovatsiooni ning TAd soodustavat maksupoliitikat.